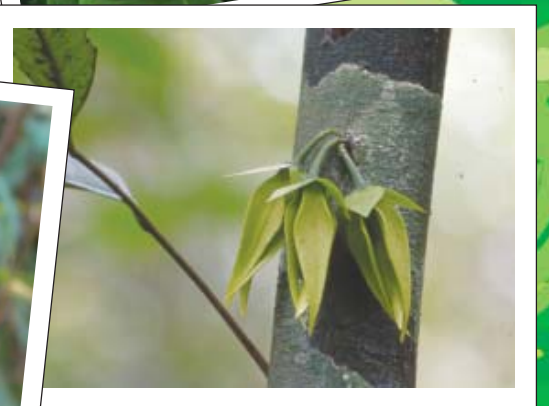
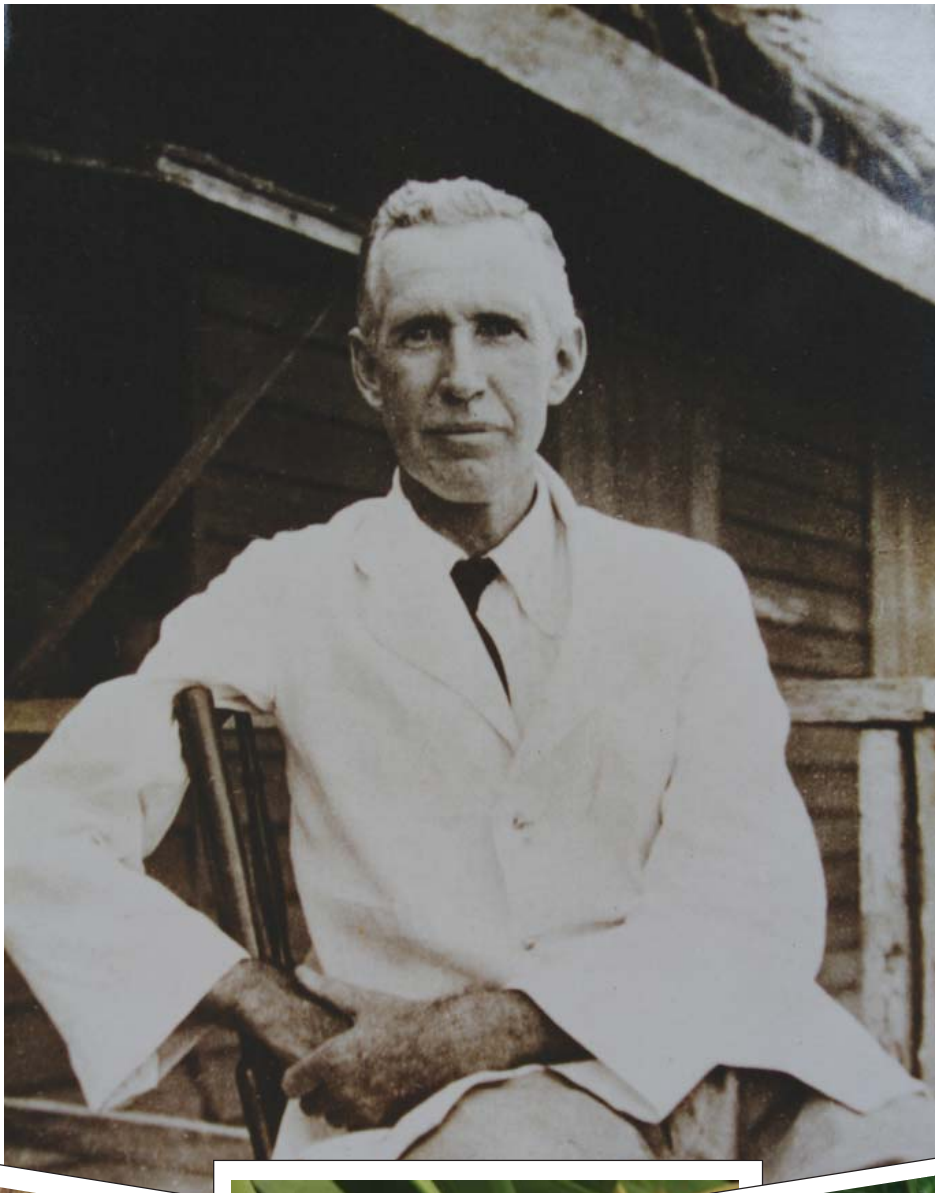

ISSN 0125-8583 ฉบับที่ ๒ / ๕๐

50 ปี
ความ
ดี
ประเท

สยาม

ย้อนรอย นักสำรวจพรรณไม้

ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น

ลมื่อมีข่าวประกาศการค้นพบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลกในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นจำปีสิรินธร มหาพรหมราชินี จำปีศรีเมืองไทย จำปีช้าง อนุพรหมคนไทยโดยทั่วไปก็จะพลอยยินดี ตื่นเต้น ไปกับข่าวการค้นพบ ได้ชื่นชมกับผลงานการสำรวจการค้นพบของนักวิจัยไทย แล้วก็จะภูมิใจ อิ่มเอมใจว่าประเทศไทยมีทรัพยากรพรรณไม้อยู่มากมาย ยังมีโอกาสให้สำรวจและค้นพบกันอยู่เรื่อยๆ

แต่หลังจากข่าวการค้นพบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลกในประเทศไทยได้ประกาศออกไป ก็จะมีคำถามคล้ายๆ กัน ออกมาจากผู้คนหลากหลายกลุ่มทั่วประเทศ เช่นว่า

- แล้วรู้ได้อย่างไร ว่าเป็นชนิดใหม่?
- รู้ได้อย่างไร ว่ามีอยู่ตรงนั้น มีอยู่ตรงนี้?
- ไม่เคยมีคนไปพบมาก่อนเลยหรือ?
- ยังไม่มีใครเข้าไปสำรวจมาก่อนเลยหรือ?

หมอคาร์ เจ้าของตำนานผู้ยิ่งใหญ่
นักสำรวจพรรณไม้เมืองไทย

ก่อนจะมีการประกาศการค้นพบพรรณไม้ชนิดใหม่ จะต้องมีการขออนุญาต ขั้นตอนการทำงานมาตามลำดับ นับตั้งแต่การเดินทางเข้าไปสำรวจพรรณไม้ การเก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้ การตรวจสอบชื่อพรรณไม้ การตั้งชื่อพรรณไม้ จนกระทั่งถึงขั้นตอนการประกาศชื่อพรรณไม้ ในบรรดาขั้นตอนต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ นับว่าขั้นตอนแรก คือ การเดินทางเข้าไปสำรวจพรรณไม้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง บุคคลหรือคณะบุคคลที่เดินทางเข้าไปสำรวจพรรณไม้ จะได้รับการขนานนามว่า นักสำรวจพรรณไม้ ซึ่งจะเดินทางไปสำรวจในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งไปในอีกหลายประเทศ หรือเดินทางไปทั่วโลก เพื่องานสำรวจพรรณไม้

การสำรวจพรรณไม้ในประเทศไทย มีประวัติของการสำรวจมายาวนาน เริ่มตั้งแต่ Engelbert Kaempfer นักเดินทางชาวเยอรมัน เข้ามาสำรวจในปี พ.ศ. ๒๒๒๓ แล้วต่อมาในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ปก : ภาพปกหลังหนังสือความรู้คือประทับ
ปี พ.ศ. ๒๕๑๒
โดย สายตา ทาจนานา

ย้อนรอย
นักสำรวจพรรณไม้ ๒๓

ยันต์ ๔

ไปดูเขากายหัง
(โขนนา)
ที่โรงกลั่นเอสโซ่ ๑๔

เสือพ่อ..ทางเกว่น้อง..
รองเก้าแป
และขาบาน..สันตึก ๒๐

ยวดยาน
ต้นรัตนโกสินทร์ ๒๘

ประทับบริการศพ

๓๔

แดเนียล อี. โลอันส์

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ

มงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล

กรรมการและผู้จัดการประชาสัมพันธ์

กิตติยาดี นิลวรรณ

ผู้จัดการสื่อสารสัมพันธ์

วาสนา ประสิทธิ์จตุระกุล

บรรณาธิการ

โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๓๓๔

e-mail : th-vnt@exxonmobil.com

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

๓๑๙๕/๑๗-๒๙ ถนนพระราม ๔

ต.ป.ณ. ๑๘๙ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๐๐๐

www.exxonmobil.co.th

ก็มีฝรั่งจากยุโรปเข้ามาสำรวจกันมากมาย แต่ในบรรดานักสำรวจพรรณไม้ที่สำรวจได้มากที่สุด เดินทางไปทั่วประเทศ แล้วเก็บรวบรวมพรรณไม้มากที่สุด ก็ต้องขอยกย่องให้ หมอคาร์ ที่มีชื่อเต็มว่า Arthur Francis George Kerr หรือชื่อย่อ A. F. G. Kerr มีชีวิตอยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๒๐ - ๒๔๘๕ ท่านเป็นนายแพทย์ชาวไอร์แลนด์สำเร็จการศึกษาระดับต้นทางด้านพฤกษศาสตร์ แล้วจึงได้รับปริญญาทางแพทย์ ท่านเดินทางเข้ามาในประเทศไทยประมาณปี พ.ศ. ๒๔๔๕ แล้วได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่แพทย์ประจำการที่เชียงใหม่ ท่านใช้เวลาว่างเก็บตัวอย่างและศึกษากล้วยไม้ มีการวาดภาพประกอบ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๓ ท่านได้รับการแต่งตั้งให้รับราชการเป็นนักพฤกษศาสตร์และเป็นเจ้ากรมท่านแรกของกองตรวจพันธุ์รักษา สังกัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ท่านเดินทางไปสำรวจพรรณไม้ทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามยอดดอยหรือภูเขาสูง เก็บตัวอย่างพรรณไม้ไว้ ๓๒,๕๔๖ หมายเลข ในจำนวนนี้เป็นพรรณไม้ชนิดใหม่ และมีการตั้งชื่อให้เป็นเกียรติแก่ท่าน คือมีชื่อระบุชนิดเป็น kerrii มีจำนวนนับร้อยชนิด

การเดินทางไปสำรวจพรรณไม้ของหมอคาร์ในสมัยกระนั้น เป็นไปด้วยความยากลำบาก ยังไม่มีถนนหนทางสะดวกสบาย เฉกเช่นทุกวันนี้ ท่านต้องใช้ความมานะอดทน มีความมุ่งมั่นต่องานสำรวจพรรณไม้เป็นอย่างยิ่ง เรื่องราวการเดินทางของท่าน เป็นตำนานที่น่าสนใจ มีเหตุการณ์ระทึกใจหลายครั้ง เมื่อวันเวลาผ่านไปเกือบร้อยปี พื้นที่และสภาพป่าในเมืองไทยเปลี่ยนแปลงไปมากมาย มีถนนหนทางมากขึ้น มีมาตรฐานดีขึ้น ได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางมากขึ้น กระผมได้เดินทางไปสำรวจพรรณไม้ในท้องถิ่นที่ท่านเคยไป ได้พบพรรณไม้ที่ท่านเคยสำรวจและเก็บตัวอย่างไว้ รู้สึกตื่นเต้น และก็คิดว่ายังมีพรรณไม้เหล่านั้นหลงเหลืออยู่(ขอกระซิบหน่อยหนึ่งว่า ก่อนที่กระผมจะเดินทางไป กระผมได้ศึกษาข้อมูลมาก่อนว่าท่านไปที่ไหน? เมื่อไร? ท่านเก็บต้นอะไร? ในระดับความสูง

เท่าไร?) เรื่องราวการสำรวจพรรณไม้และการเก็บตัวอย่างพรรณไม้ของหมอคาร์เป็นตำนานที่อยู่ในจิตวิญญาณ ของนักสำรวจพรรณไม้รุ่นหลังที่เกิดทุนยกย่องท่าน กระผมขอถ่ายทอดเรื่องราวการเดินทางของหมอคาร์ในการสำรวจพรรณไม้บางชนิด เพื่อให้ท่านผู้อ่านซึมซับไปกับเรื่องราวในหน้าหนึ่งของตำนานการสำรวจพรรณไม้ในเมืองไทย พร้อมทั้งการเดินทางของกระผมย้อนรอยการเดินทางในอดีตของหมอคาร์ เรียงตามลำดับวันเวลาที่ท่านเดินทางไปสำรวจ ดังนี้

เขาหลวง จังหวัดสุโขทัย หมอคาร์ เดินทางไปเก็บตัวอย่างดอกอ่อนของสะบันงาป่า เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ในระดับความสูง ๖๐๐ เมตร ในปัจจุบันคืออุทยานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย กระผมได้ย้อนกลับไปเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ (หลังจากหมอคาร์ไปมาแล้ว ๘๖ ปี ๒ เดือน) เดินไปตามเส้นทางแคบๆ บนภูเขาสภาพพรรณไม้ตลอดเส้นทางนั้น ได้รับการอนุรักษ์ไว้ในสภาพดี ได้พบต้นสะบันงาป่าในแหล่งเดิม กำลังออกดอกบาน

ต้นสะบันงาป่า *Goniothalamus calvicarpa* Craib เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก สูง ๒-๔ เมตร ออกดอกบานในเดือนเมษายน-กันยายน มีผลย่อย ๔-๑๕ ผล เป็นต้นไม้ที่มีการจำแนกชื่อวิทยาศาสตร์สับสนมานาน จนกระทั่งมีการปรับปรุงชื่อเรียกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ใช้ชื่อดังกล่าวแล้ว

บ้านละมุง จังหวัดกำแพงเพชร หมอคาร์ เดินทางไปเก็บตัวอย่างดอกอ่อนของต้นนมเสือ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นพื้นที่ภูเขาหินปูน อยู่ในระดับความสูง ๖๐๐ เมตร โดยหมอคาร์เดินทางต่อมาจากแม่วังก์ ซึ่งเป็นเขตติดต่อของจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดกำแพงเพชร นับเป็นเส้นทางที่ทุรกันดารมาก ปัจจุบันบ้านละมุงอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง ติดต่อกับอำเภออัมผาง จังหวัดตาก กระผมได้ย้อนกลับไปเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ (หลังจากหมอคาร์ไปแล้ว ๘๗ ปี) ได้พบต้นนมเสือเพียง ๑ ต้น เป็นไม้เลื้อยเนื้อแข็ง ขนาดใหญ่มาก มีเส้นผ่านศูนย์กลางของเถา ๑๕ เซนติเมตร และเลื้อยไปไกล ๑๕ เมตร กระผมสังหรณ์ใจว่า อาจจะเป็นต้นเดียวกับที่หมอคาร์เก็บไปเมื่อ ๘๗ ปีที่แล้ว

ต้นนมเสือ มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Dasoclema siamensis* (Craib) J. Sinclair เป็นพรรณไม้เพียงชนิดเดียวที่มีอยู่ในสกุลนี้ นับเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวอยู่ในสถานภาพที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์อย่างยิ่ง เนื่องจากมีเพียงหมอคาร์ท่านเดียวเท่านั้นที่เก็บตัวอย่างไป จำนวน ๒ ชิ้น โดยเก็บอยู่ที่หอพรรณไม้สิรินธร กรมวิชาการเกษตรและที่หอพรรณไม้ Kew ประเทศอังกฤษ หลังจากนั้นไม่เคยมีนักสำรวจท่านใดเก็บตัวอย่างได้อีกเลย จนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับภาพของนมเสือนับเป็นภาพแรกที่ปรากฏแก่สายตาชาวโลก

▼ สะบันงาป่าออกดอกตามลำต้น

ผลอ่อนของนมเสือ ▲

ยอดดอยหลวงเชียงดาว หมอคาร์ เดินทางไปเก็บตัวอย่างของต้นพวงแก้ว เชียงดาว เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ในระดับความสูง ๒,๐๐๐ เมตร การเดินทาง ในสมัยกระโน้น ต้องขึ้นทางหน้าถ้ำ ซึ่งเป็นที่ ทราบกันดีว่าเส้นทางโหดขนาดไหน ในขณะที่ กระผมตามขึ้นไปเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ (หลังจากหมอคาร์ไปแล้ว ๗๕ ปี) นั่งรถยนต์ขึ้นไปจนถึงหน่วยพิทักษ์ป่าเด่น ห้วยซัด ขากลับก็ลงทางบ้านนาเลา ใช้เวลา เพียง ๔-๕ ชั่วโมงเท่านั้น ถึงแม้ว่าเป็นการ ย้อนรอยการเดินทางในที่เดียวกัน แต่เทียบ ความลำบากกันไม่ได้เลย เมื่อขึ้นไปยอด ดอยหลวงเชียงดาว ซึ่งมีความสูงเป็นอันดับ สามของประเทศไทย รองจากดอยอินทนนท์ และดอยผ้าห่มปก ก็จะมองเห็นต้นพวงแก้ว เชียงดาว ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Delphinium siamense* (Craib) Munz ซึ่งเป็นพรรณไม้ ถิ่นเดียวของไทย แต่ละต้นออกดอกสีล้วนสดใส บานล่อลม อวดโฉมให้นักท่องเที่ยวได้ถ่าย รูปไปเป็นที่ระลึก คล้ายจะบอกว่า "ใครไม่ ขึ้นมา ก็ไม่เห็น"

โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย สำหรับ ชื่อนี้หลายคนคุ้นหูว่าเป็นแหล่งชมบั้งไฟ พญานาคในคืนวันเพ็ญออกพรรษา แต่สำหรับ หมอคาร์ ท่านได้เดินทางไปเก็บตัวอย่างของ มะลิหมอคาร์ที่โพนพิสัย เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ กระผมได้ย้อนกลับ ไปเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ (หลังจากหมอคาร์ไปแล้ว ๗๗ ปี) เข้าไปเดิน ในพื้นที่ป่าดิบแล้ง และป่าละเมาะ ก็ยังได้พบ มะลิหมอคาร์ ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Jas-*

minum anamense Wernham subsp. *kerrii* (Bhatnagar) P.S.Green กำลังชูช่อ บาน ส่งกลิ่นหอมฟุ้งไปทั่วแนวป่า มะลิหมอ คาร์ออกดอกช่วงเดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์ เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวของไทย ที่มีถิ่นกำเนิด อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเฉพาะ ในจังหวัดหนองคาย สกลนคร นครพนมและ มุกดาหาร มีลักษณะเด่นที่สังเกตได้ง่าย คือ มีใบเรียวยาวเล็ก ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่มและมีซี กลีบเลี้ยงเรียวยาว

มะลิหมอคาร์

ยอดดอกสีสดใสของพวงแก้วเชียงดาว

ภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับแนวหน้าของเมือง ไทยที่นักท่องเที่ยวรู้จักกันเป็นอย่างดี โดย เฉพาะนิสิต นักศึกษา หรือนักท่องเที่ยวรุ่น หนุ่มสาว แต่ภูกระดึงในยุคที่หมอคาร์เดิน ทางขึ้นไปเก็บตัวอย่างแห่งของเจ้าหน้าที่พื ษ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ นั้นแตกต่างจากการเดินทางย้อนรอยของกระผม เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งช้ากว่า กันถึง ๘๐ ปี การเดินทางในยุคนี้สะดวกสบาย กว่ากันเยอะเลย มีลูกหาบขนสัมภาระ มี อาหารและเครื่องดื่มบริการตลอดเส้นทาง มีการทำบันไดปูนและบันไดเหล็กในเส้นทาง ที่มีความชัน เมื่อขึ้นไปถึงสำนักงานข้างบนที่ ว่างขวาง ก็มีบริการเรื่องที่พักและอาหารอย่าง เพียงพร้อม อยากจะบอกว่าไม่ต้องเตรียม อะไรมาเลย นอกจาก "เงิน" เท่านั้น

เมื่อเดินไปตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติในระดับความสูง ๑,๒๐๐ เมตร เช่นเดียวกับที่หมอคาร์เคยเดินทางสำรวจ ก็ยังได้มีโอกาสพบต้นเหง้าน้ำทิพย์ พรรณไม้อิงอาศัย เกาะอยู่ตามก้อนหิน ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Agapetes saxicola* Craib การได้พบเห็นต้นเหง้าน้ำทิพย์ในวันนี้ บ่งบอกได้ว่า การอนุรักษ์ของอุทยานแห่งชาติภูกระดึงยังดีอยู่ และที่สำคัญคือ นักท่องเที่ยวทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ต้นเหง้าน้ำทิพย์

เบตง จังหวัดยะลา ถึงแม้ว่าจะอยู่ปลายสุดของด้ามขวานไทย ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครกว่าหนึ่งพันกิโลเมตร แต่หมอคาร์ก็ยังเดินทางไปเก็บตัวอย่างของใบและดอกเล็งแก้ง เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ท่านต้องใช้ระยะเวลาหลายวันกว่าจะรอนแรมไปจนพบต้นเล็งแก้งในเขตอำเภอเบตง ในขณะที่การเดินทางย้อนรอยของกระผมในช่วงวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ (ห่างจากหมอคาร์เดินทางไปแล้ว ๓๔ ปี) สามารถใช้ถนนหลวงที่สะดวกสบายและรวดเร็วกว่า ส่วนการเดินทางในป่าก็ได้ใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อ (โฟร์วีล) จึงไม่ต้องพะวงกับการติดหล่ม การที่กระผมได้พบกับต้นเล็งแก้งที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Magnolia betongensis* (Craib) H. Keng ในถิ่นกำเนิดเดิมมีดอกหอม สวยงาม เช่นเดียวกับที่หมอคาร์เคยพบมาก่อน ก็พอจะย้อนลำดับภาพในอดีตได้

เขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นเนินเขาหินปูนชายทะเล หมอคาร์เดินทางไปสำรวจและเก็บตัวอย่างของต้นโมกเขาเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ในพื้นที่ระดับสูงเพียง ๕๐ เมตร ในปัจจุบันคืออุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กระผมได้ย้อนกลับไปเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ (หลังจากหมอคาร์ไปแล้ว ๔๑ ปี ๘ เดือน) ถึงแม้ว่าต้นโมกเขาที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Wrightia*

lanceolata Kerr จะเป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวหายากและใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งมีขึ้นอยู่เฉพาะบนเขาหินปูนที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดเท่านั้น แต่กระผมก็ยังค้นหาจนพบได้ มีลักษณะเป็นไม้พุ่มสูง ๒-๓ เมตร ออกดอกสีชมพูเข้มสดใส ขึ้นอยู่ท่ามกลางป่าละเมาะที่มีไม้พุ่มเตี้ยๆ ขึ้นอยู่หลากหลายชนิด สภาพสิ่งแวดล้อมที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ คงจะไม่ต่างไปจากสภาพที่เป็นอยู่ในช่วงเวลาที่หมอคาร์มาสำรวจในครั้งกระนั้น

โมกเขา

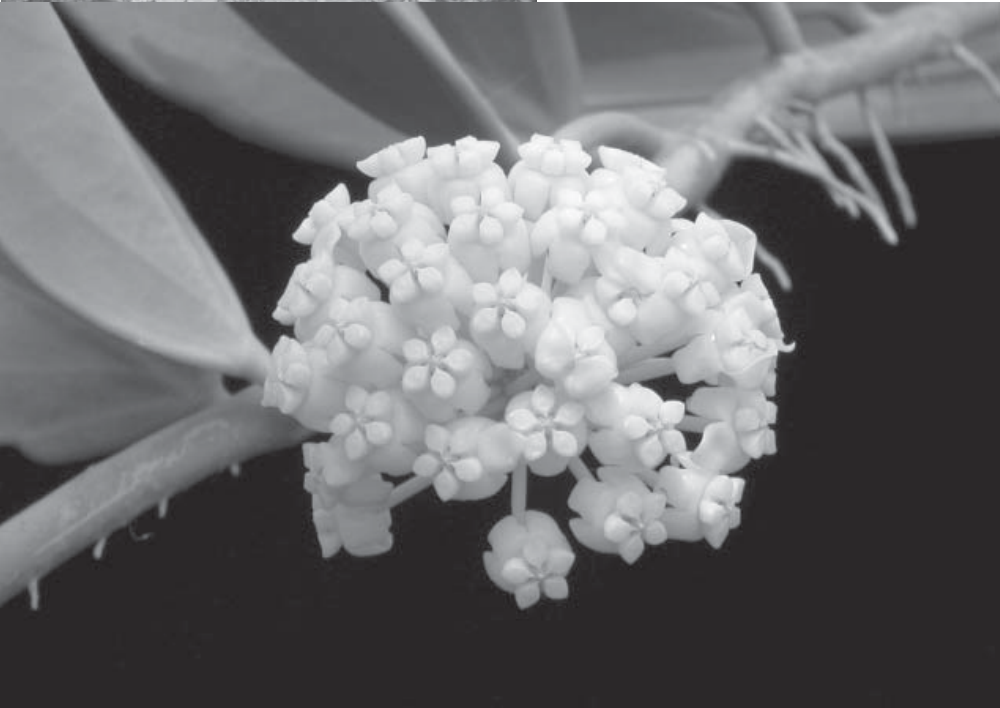
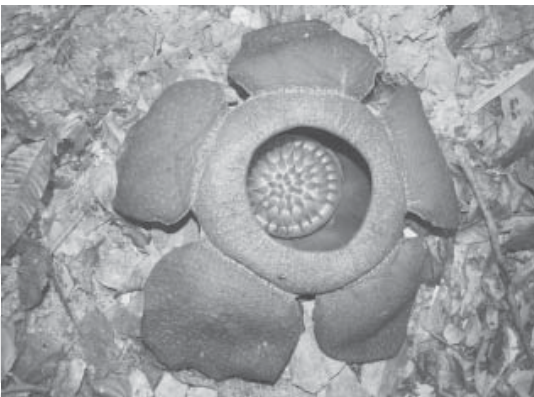

เมล็ดและผลแก่ของเล็งแก้ง

เขาพ่อตาหลวงแก้ว จังหวัดระนอง หมอคาร์เดินทางมาสำรวจและเก็บตัวอย่างของบัวผุด เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๒ ในขณะที่กระผมได้ย้อนรอยการเดินทางเข้าไปเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ (หลังจากหมอคาร์ไปแล้ว ๓๐ ปี ๑ เดือน) ในพื้นที่ของป่าดิบชื้น ระดับความสูง ๓๐๐-๖๐๐ เมตร ได้พบกับต้นบัวผุด ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Rafflesia kerrii* Meijer ลักษณะเป็นพืชเบียน เกาะขึ้นตามรากของเถาวัลย์น้ำ ดอกสีน้ำตาลแดง ๕ กลีบ เมื่อบานมีเส้นผ่านศูนย์กลาง ๖๐-๗๐ เซนติเมตร

ดอกบานอยู่ได้หลายวัน เมื่อใกล้โรยจะมี กลิ่นรุนแรงและมีแมลงมาตอมจำนวนมาก แล้วเปลี่ยนเป็นสีดำเป็นฝักคู่ ออกดอกเดือน ตุลาคม-มีนาคม และเมื่อเดินขึ้นไปจนถึง ยอดเขาพอดาหลวงแก้ว ที่มีระดับความสูง ๑,๓๐๐ เมตร ก็ได้พบกับมะลิใบเรียวยาวที่หมอ คาร์เคยเก็บไปในครั้งกระโน้น

ดอกบัวฤๅษะ

ช่อดอกต่างใหญ่

ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น หมอคาร์ เดินทางมาสำรวจและเก็บตัวอย่างต้นต้าง ใหญ่ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๔ ใน ระดับความสูง ๓๐๐ เมตร ในขณะที่กระผม เดินทางย้อนรอยเข้าไปในพื้นที่เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ (หลังจากที่หมอคาร์ เดินทางเข้าไป ๗๐ ปี ๑ เดือน) ในปัจจุบัน เป็นอุทยานแห่งชาติภูเวียง สภาพทั่วไปเป็น ป่าเต็งรัง ที่มีต้นรังเป็นไม้เด่น มีความแห้ง แล้งมาก ต้นต้างใหญ่เป็นไฮยาซินธรหนึ่ง เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวของไทย ได้หายไปจาก พื้นที่จนเกือบหมด เรียกได้ว่าเกือบจะสูญพันธุ์ ในถิ่นกำเนิด แต่ก็ยังโชคดีที่มีการขยายพันธุ์ กันเป็นจำนวนมาก แล้วปลูกเป็นไม้กระถาง แหวน จัดเป็นการปลูก การอนุรักษ์นอกถิ่น กำเนิด มีการตัดแต่งให้ออกดอกได้สวยงาม มีการจำหน่ายกันทั่วไปตามร้านค้าไม้ประดับ แล้วมีการเรียกชื่อใหม่ว่า ประกายแก้ว

แทบกล่าวได้ว่า อาจจะเป็นต้นเดียวกันก็ได้ แต่ในขณะเดียวกัน ในอีกหลายพื้นที่ก็มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย มีการนำพื้นที่ แหล่งกำเนิดไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น สร้าง เป็นอ่างเก็บน้ำ เป็นสนามกีฬา เป็นที่อยู่อาศัย เป็นที่เพาะปลูก เป็นเหตุให้พรรณไม้หลาย ชนิดสูญพันธุ์ไปจากแหล่งกำเนิดเดิม

In the Path of Thailand's Great Plant Hunter

Thailand's plant studies started in the late Ayutthaya era when German plant collector Engelbert Kaempfer started his survey in 1680. But the most famous one is Arthur Francis George Kerr, who started his hunt around the country in 1902 for 32,546 samples.

Dr. Piya Chalermklin, current plant collector, followed Kerr's path and discovery.

ดร. ปิยะ เฉลิมกลิ่น

จบการศึกษาปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปริญญาโทและ เอกจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัจจุบันเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ทำงานวิจัยและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพรรณไม้ที่ หายากและใกล้สูญพันธุ์

ในถิ่นกำเนิดของพรรณไม้แต่ละชนิด ทั่วประเทศที่หมอคาร์เดินทางไปเก็บตัวอย่าง วันเวลาผ่านไปเกือบหนึ่งร้อยปี เมื่อเดินทาง ย้อนกลับเข้าไปในที่เดิม ก็ได้พบว่าหลายพื้นที่ มีการอนุรักษ์กันเป็นอย่างดี สภาพแวดล้อม ยังอยู่ในลักษณะเดิม ลักษณะของต้นไม้ก็ยัง คล้ายคลึงกับที่เคยมีการบันทึกเอาไว้ จน

น

ยันต์ก้าวเวสสุวรรณ

ยันต์ห้ายอด

จะเห็นได้ว่าความหมายในพจนานุกรม มีนัยสำคัญอยู่สองประการด้วยกัน ประการแรกหมายถึง ลาย รูปร่างต่างๆ และอักขระ หรือเลข ที่เขียนลงบนแผ่นโลหะ หรือผ้า ประการที่สองคือ ใช้เป็นของขลัง และที่คุ้นเคยกับชาวไทยมากที่สุดก็เห็นจะเป็นการเขียนยันต์ลงบนผ้าโดยเกจิอาจารย์ต่างๆ กลายเป็นเสื้อยันต์ ผ้ายันต์ ประเจียด ธง หรือการเขียนลงบนแผ่นโลหะพวกตีบุก ตะกั่ว ทองคำ เงิน ทองเหลือง ทองแดง หรืออื่นๆ ใช้เป็นแผ่นยันต์บรรจุในเจดีย์ กรุพระเครื่อง หรือใช้ห่อมรุ่มกับโลหะอื่นๆ เพื่อหล่อออกมาเป็นพระพุทธรูป พระบูชา หรือพระเครื่อง บ้างก็ม้วนแผ่นโลหะที่ลงยันต์ และอักขระต่างๆ เป็นแท่งกลายเป็นตะกรุดประเภทต่างๆ แล้วแต่ความเชื่อชาวยุ หรือวิธีการของแต่ละอาจารย์ที่ถ่ายทอดกันมาเพื่อให้ลูกศิษย์ได้นำไปบูชาติดตัว เป็นเมตตามหานิยม หรือเครื่องป้องกันภัยตามความเชื่อถือศรัทธา และที่ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การนำเอายันต์และอักขระต่างๆ มาสักกลงไปบนผิวหนังมนุษย์ ติดตัวไปจนตาย ก็ด้วยศรัทธาความเชื่อที่เข้มแข็งอย่างยิ่งยวด

เป็นที่น่าเสียดายว่าการสักยันต์ในอดีตได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบ และวัตถุประสงค์ไปตามกาลเวลามาจนถึงยุคปัจจุบัน รูปร่างหรือลายที่สัก มิจำเป็นจะต้องเป็นยันต์อีกแล้ว เป็นอะไรก็ได้ที่เจ้าตัวต้องการ แถมยังมีหลายหลากสลิ้น กลายเป็นงานศิลปะ คำนิยมและแฟชั่นไปได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ต้องลงทุนด้วยความเจ็บปวด และการเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นตามมาได้ในภายหลัง ในอดีต เราจะเห็นแค่ผู้ชายที่นิยมให้อาจารย์สักยันต์ เพื่อเป็นเครื่องป้องกันภัยอันตราย แค่วาดลวด มหาอุด หรือเมตตามหานิยม อย่างน้อยก็เป็นเครื่องกระตุ้นจิตใจให้เข้มแข็ง หัวหาญ เป็นที่เกรงขามของผู้พบเห็น โดยเฉพาะในยามศึกสงคราม แต่ในปัจจุบัน ทั้งผู้ชาย และผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่นิยมนำรูปสักขันธ์ ลวดลาย และสลิ้นหลายหลากมาเลงบนเรือนร่าง ด้วยนิยามของคำว่า ศิลปะ และความพึงพอใจส่วนบุคคล ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอักขระเลขยันต์ของสำนักใดๆ ทั้งสิ้น

ยันต์โบราณโดยเนื้อแท้สามารถทำเป็นรูปต่างๆ มากมาย ทั้งที่เป็นรูปสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม รูปหลายเหลี่ยม รูปวงกลม จนถึงรูปพระ รูปเทพ หรือรูปสัตว์ต่างๆ กระทั่งตัวอักขระโบราณในบทสวด หรือคาถาต่างๆ ยังนำมาเข้ายันต์ หรือขึ้นยันต์ โดยอาจารย์ผู้ทรงความรู้ และเข้มขลังในวัตรปฏิบัติ มีสมาธิแก่กล้า เป็นที่รู้จักในหมู่นักศิษย์ และผู้นับถือบูชาอย่างกว้างขวาง รูปร่างของยันต์มีความหมายที่ตกทอดมาตามคติความเชื่อดังนี้

สัพพันธ์ อนันตเมฆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้ความหมายของคำว่า "ยันต์" ไว้ดังนี้ "ยันต์ น. รูปร่างต่างๆ เขียนลงบนแผ่นโลหะ หรือ ผ้า เป็นต้น และลงอักขระหรือ เลข ใช้เป็นของขลัง โดยปริยายหมายถึงสิ่งที่มีลายเช่นนั้น เช่น เสื้อยันต์"

ยันต์กลม ทางศาสนาพุทธให้ความหมายว่าเป็นพระพักตร์ของพระพุทธเจ้า ในขณะที่ทางศาสนาพราหมณ์ หมายถึงพระพักตร์ของพระพรหม

ยันต์สามเหลี่ยม ในทางศาสนาพุทธ หมายถึงพระไตรสรณคมน์ หรือ แก้วสามประการ คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือภพทั้งสามได้แก่ กามภพ รูปภพ และอรุณภพ ส่วนทางศาสนาพราหมณ์หมายถึงพระผู้เป็นเจ้าทั้ง ๓ อันได้แก่ พระอิศวร พระพรหม และพระนารายณ์

ยันต์สี่เหลี่ยม มีความหมายโดยทั่วไปคือทวีปทั้งสี่ ได้แก่ ชมพูทวีป บุรพทวีป ทวิปอุตตรทวีป และอมรโคยานทวีป หรืออีกความหมายหนึ่งคือธาตุทั้งสี่อันได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ

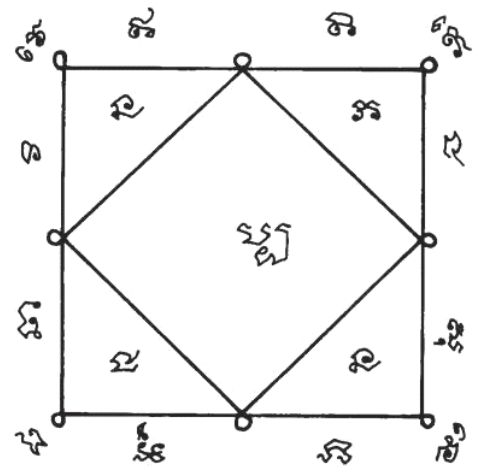
ยันต์รูปภาพ ปรากฏเป็นรูปภาพต่างๆ ส่วนความหมายก็เป็นไปตามรูปภาพนั้นๆ

โดยทั่วไปมียันต์สำคัญๆ อยู่เป็นจำนวนไม่น้อย ที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางเห็นจะเป็นยันต์ ๑๐๘ ที่ใช้สำหรับลงแผ่นโลหะเพื่อหล่อเป็นองค์พระพุทธรูปต่างๆ พระกริ่ง พระชัยวัฒน์ นอกจากนั้นก็เป็ยันต์รัตนตรัย ยันต์ตะกวดโทณ ยันต์พุทธคุณ ยันต์โภคทรัพย์ ยันต์พญาหงส์ทอง ยันต์ยอดมงกุฎ ยันต์พญาราชสีห์ ยันต์บารมีพระพุทธเจ้า ยันต์ท้าวเวสสุวรรณ ยันต์พรหมสี่หน้า ยันต์มหาอุด ยันต์ห้ายอด ยันต์นะหน้าทอง ยันต์ตะกวดมหาระงับ ยันต์เกราะเพชร ยันต์เทวฤทธิ์ เป็นต้น

การลงยันต์ หรือ การเขียนยันต์ต้องมีพิธีกรรมที่เข้มขลังประกอบด้วยเครื่องบูชาสถานที่ประกอบพิธี ฤกษ์ยาม ทิศทางแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ผู้ที่ทำหน้าที่ลงยันต์ต้องรอบรู้ มีสมาธิแก่กล้า ปฏิบัติตัวอยู่ในศีลในธรรม เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์อยู่ในตัวจริงๆ ไม่ใช่ใครก็ได้ เครื่องบูชาตามธรรมดาก็มี ดอกไม้ ๙ ดอก หนาก ๙ คำ รูป ๓ ดอก เทียนขี้ผึ้ง หนัก ๑ บาท ๑ เล่ม ถ้าเป็นเรื่องสำคัญก็มีเครื่องบูชาแตกต่างกันเป็นกรณีๆ ไป บางครั้งอาจจะต้องใช้หัวหมู

ยันต์บารมีพระพุทธเจ้า

ยันต์โภคทรัพย์

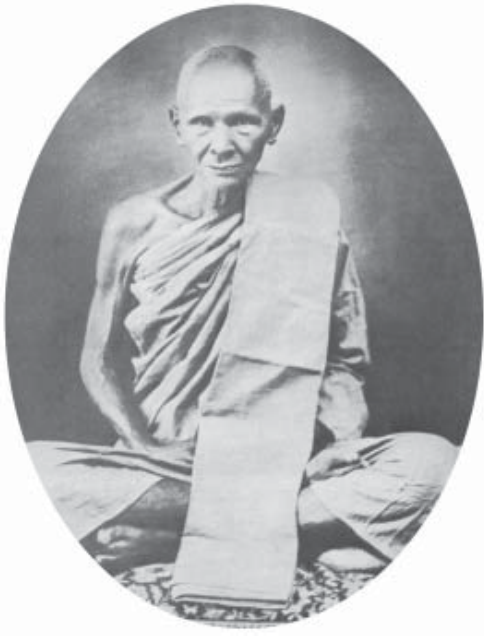
ยันต์พญาหงส์ทอง

บายศรี บางครั้งต้องมีแหวนทองคำใส่ยอดบายศรี เงินบูชาครูก็มากน้อยตามแต่ตำราว่าไว้อย่างไร ส่วนเครื่องใช้ก็มีเหล็กจาร ดินสอคำ หรือหมึก ปากกา ปากไก่อ้มบรรทัดกับวัสดุที่จะลงยันต์เช่น แผ่นโลหะ หรือผ้า ในเรื่องสถานที่นั้นก็แตกต่างกันไปอีก ตามปกติจะใช้สถานที่ที่เป็นมงคล เช่น หน้าแท่นบูชาในพระอุโบสถ นอกจากบางตำรากำหนดเป็นพิเศษเฉพาะไป เช่น ต้องประกอบพิธีในป่าช้า ในโรงศพ หรือใต้ต้นไม้ ตัวอย่างเช่น การลงยันต์บนแผ่นตะกวดโทณของสำนักวัดปากคลองมะขามเฒ่า จังหวัดชัยนาทนั้น กำหนดให้อาจารย์ผู้ทำพิธีลงไปนั่งใต้ต้นไม้เพื่อลงยันต์จนเสร็จแล้วจึงปล่อยตะกวดนั้นให้ลอยขึ้นมาบนผิวน้ำ โดยมีผู้นั่งอยู่ในเรือคอยเก็บตะกวดใส่บาตร

เครื่องมือที่ใช้เขียนยันต์ เช่น ดินสอ ปากกา ปากไก่อ้ม เหล็กจาร หมึก เวลาหยิบขึ้นมาใช้จะต้องว่าคาถา ปลุกเสกก่อนที่จะจรดดินสอ ปากกา ปากไก่อ้ม หรือเหล็กจารเหล่านั้น เป็นการเรียก หรือปลุกอักขระและชุมนุมอักขระเข้าสนธิ กระทั่งเวลาลงอักขระ ลงเลขยันต์ ก็ต้องเรียกสูตร เรียกนาม การม้วนหัวยันต์ ชิดเส้น ก็ต้องมีคาถากำกับลงแล้วต้องผูกต้องตรึง ถ้าเป็นตะกวดลงยันต์แล้ว ก็ต้องม้วนแผ่นโลหะพร้อมว่าคาถากำกับการลงอักขระเลขยันต์จะผิดเพี้ยนไม่ได้โดยเด็ดขาด ถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

พระศรี

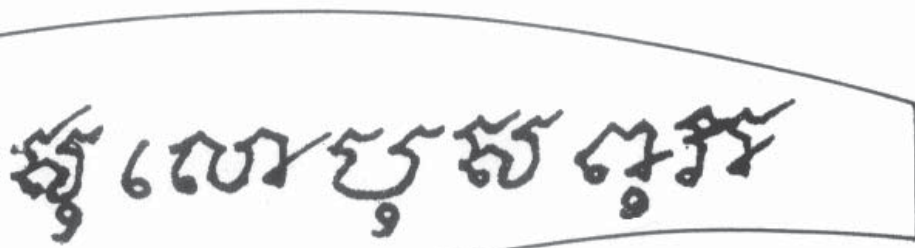
พระศรี

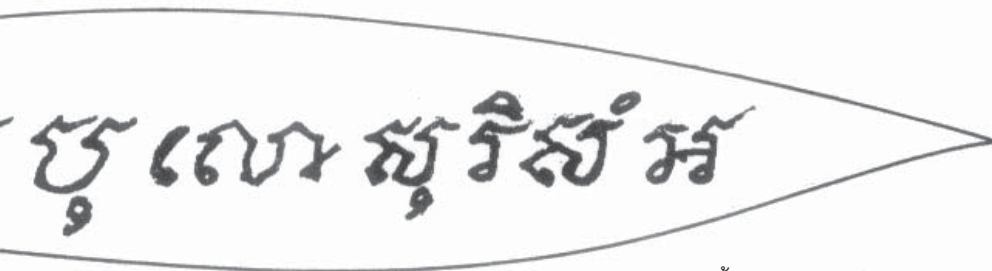
หลวงพ่อเดิม
วัดหนองโพ จ.นครสวรรค์

ยันต์พุทธช้อน

อักขระที่หลวงพ่อเดิม วัดหนองโพ ใช้ลงมิตำตามงา จนรู้จักกันไปทั่ว
อ่านเรียงกันว่า อะ สึง วิ สุ โล ปุ สะ พุ ณะ

อักขระตัว ณะ พุ สะ ปุ โล สุ วิ สึง อะ หลวงพ่อ
ใช้ลงตัวมิตำครั้งแรก และลงบนแผ่นทองแดงเล็กๆ
บางๆ ใส่ไว้ในตำมิตำงาช้าง

บางครั้งการลงยันต์ก็สามารถลงบน
สิ่งอื่นๆ ได้เหมือนกัน เช่น มิดหมอ ชันน้ำมันต์
กระถางรูป เขี้ยวเสือ งาช้างแกะ หรือพวก
ไม้แกะต่างๆ เมื่อยามศึกสงครามในอดีต
ช้างทรงของพระมหากษัตริย์ หรือเหล่านักรบ
จะถูกลงยันต์บริเวณเล็บเท้า เพื่อเป็นเครื่อง
ป้องกันภัยอันตรายเมื่ออยู่ในสมรภูมิ ที่วัด
หนองโพ จังหวัดนครสวรรค์ ในอดีตหลวงพ่อ
เดิม เกจิอาจารย์ผู้ทรงวิทยาคมก็ได้ลงยันต์

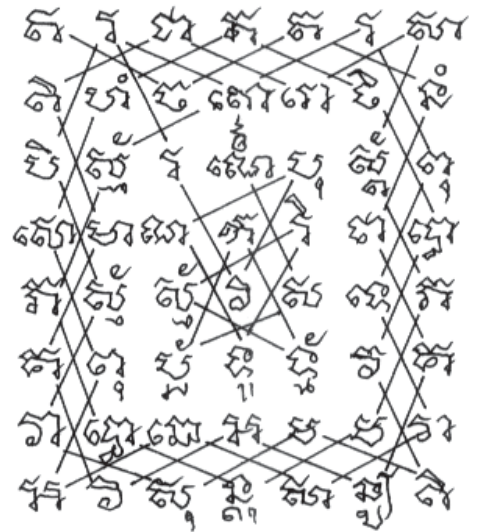
บนเล็บเท้าของเหล่าช้างป่าที่เข้ามาพึ่งบารมี
หลวงพ่อ ช้างเหล่านั้นต่างมีอายุยืน ไม่มีผู้ใด
รังแก ทำร้ายได้เลย บางครั้งหลุดออกไปหากิน
ตามเรือกสวนไร่นาของชาวบ้านบริเวณนั้น
ชาวบ้านเมื่อเห็นยันต์ของหลวงพ่อก็มิได้
ทำร้าย เพียงแต่ไล่ให้กลับไปแต่โดยดี หรือ
ที่วัดเจ้าฟ้าศาลาลอย จังหวัดชุมพร หลวง
ปู่สงฆ์ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาธรรมก็ได้ลงยันต์
หรืออักขระโบราณลงบนหลังเต่าที่ขึ้นจาก
แม่น้ำข้างวัดมาหาหลวงพ่อ เมื่อวันทีหลวงปู่
สงฆ์มรณภาพ ปรากฏว่ามีเต่าจำนวนมาก
ขึ้นจากน้ำมาคลานอยู่ใต้กุฏิเต็มไปหมด เมื่อ
พิจารณาถูกพบเห็นยันต์ของหลวงปู่จารึกอยู่
ทุกตัว ไม่บนกระดองก็เป็นบริเวณใต้ท้อง
เป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก เหตุการณ์ครั้งนี้ปรากฏ
อยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ
และด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ชาวบ้านในละแวก
วัดเจ้าฟ้าศาลาลอยที่จับเต่าได้ จะด้วยเจตนา
หรือเหตุบังเอิญก็ตาม เมื่อเห็นยันต์ของ
หลวงปู่ก็จะรีบปล่อยเต่าตัวนั้นคืนสู่น้ำอย่าง
รวดเร็ว นับเป็นเมตตาตามหานิยม และแคล้ว
คลาดอันเกิดจากยันต์ของหลวงพ่อโดยแท้

จะเห็นได้ว่ายันต์แต่ละยันต์ประกอบ
ไปด้วยเส้นที่ถูกลากขึ้นเป็นโครงสร้าง มีตัว
อักขระ หรือตัวเลขอยู่ด้านใน ตามคติความ
เชื่อแต่โบราณ เส้นรอบยันต์ หรือโครงของ
ยันต์ท่านเปรียบเสมือนเป็น “สายรกของ
พระพุทธรเจ้า” ส่วนเส้นที่เขียนอยู่ภายใน
เรียกว่า “กระดูกยันต์”

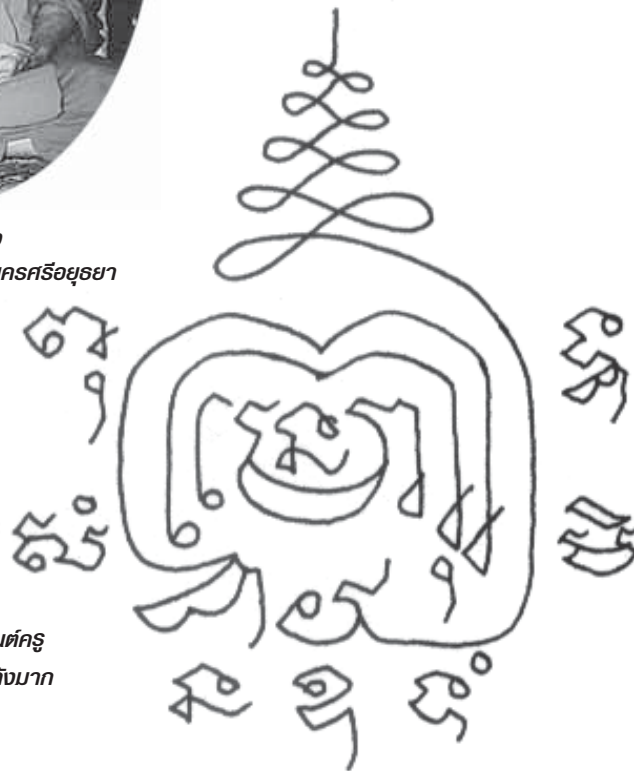
อักขระที่อยู่ในยันต์จะใช้อักขระขอม
ซึ่งเป็นตัวย่อของพระคาถาคักคิสิทธิ์แต่ละบท
การลากยันต์ หรือชักยันต์จะต้องลากอย่าง
ต่อเนื่องครั้งเดียวโดยตลอด หากลากแล้ว
สะดุดหยุดลงถือว่ายันต์นั้นใช้ไม่ได้ การลง
อักขระก็เช่นกันต้องระวังอย่าลงทับเส้นยันต์
เป็นอันขาด เพราะจะทำให้ยันต์นั้นใช้ไม่ได้
เช่นกัน ในกรณีที่ยันต์นั้นมีความยากกับไว้ จะ
ต้องภาวนาคาถานั้นไปพร้อมกับการลงยันต์
ลากยันต์ ชักยันต์ หรือเขียนยันต์ การที่จะ
ทำเช่นนี้ได้จะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจจิตที่แก่
กล้าจริงๆ เมื่อลงยันต์เสร็จแล้วจะต้องปลุก
เสกเพื่อให้ยันต์มีฤทธาภาพเข้มขลังตาม
เจตนาของผู้สร้างยันต์นั้นๆ

หลวงพ่ອງ
วัดหน้าต่างนอก จ.พระนครศรีอยุธยา

ยันต์เกราะเพชร ตามตำรับพิชัยสงคราม

ยันต์หน้าทอง เป็นยันต์ครู
ของหลวงพ่ອງที่โด่งดังมาก

เรื่องของยันต์มักเกี่ยวข้องกับบรรดา
เกจิอาจารย์เสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากองค์
ความรู้เรื่องยันต์จะถูกถ่ายทอดโดยพระ
อาจารย์ที่รับเรียนวิชามาจากรุ่นก่อนๆ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งมักจะเน้นในเรื่องของพิธีกรรม
หรือวิธีการที่จะต้องทำตามอย่างเคร่งครัด
น่าจะเป็นอุปสรรคสำคัญที่เรียกพลังจิตสู่ตัวยันต์
โดยมีหัวใจพระคาถาต่างๆ เป็นตัวกำกับจน
เกิดความเข้มขลังตามความหมายหรือฤทธา-
านุภาพของยันต์นั้นๆ ตัวอย่างเช่น ยันต์นะ
หน้าทอง ซึ่งเป็นยันต์ครูประจำตัวของหลวง
พ่ອງ วัดหน้าต่างนอก จังหวัดพระนครศรี
อยุธยา ซึ่งกำกับโดยพระคาถาหัวใจพระ
เจ้าห้าพระองค์ คือ "นะโมพุทธายะ" อันเป็น
พระนามของพระพุทธเจ้า ห้าพระองค์ใน
ภัทรกัป คือกับอันเจริญปัจจุบันนี้ ซึ่งมีพระ
พุทธเจ้ามาตรัสรู้ถึงห้าพระองค์คือ

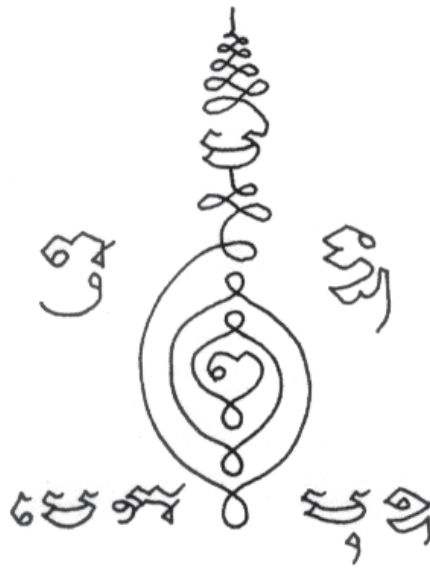
นะ หมายถึง พระกกุสันโธ
โม หมายถึง พระโกนาคมน์
พุท หมายถึง พระกัสสปะ
ธา หมายถึง พระสมณโคตมพระ-
พุทธเจ้าที่เรากราบไหว้องค์ปัจจุบัน และ
ยะ หมายถึง พระศรีอารยเมตไตรย
พระพุทธเจ้าองค์ที่จะมาตรัสรู้ในอนาคต
หลวงพ่ອງ ท่านเรียนวิชานี้มาจาก
อาจารย์ผู้เรืองวิทยาคมหลายรูป ท่านจึง
นับถือยันต์นะหน้าทองนี้มาก โดยถือเป็นยันต์
ครูที่หลวงพ่อใช้ลงแผ่นโลหะ ลงผ้าประเจียด
หรือแม้กระทั่งการปลุกเสกเครื่องรางของ
ขลังของท่านจะใช้พระคาถา หรือสูตรการ
ลงนะนี้เพียงอย่างเดียว เรียกว่าเป็นยันต์
ประจำตัวของท่าน เชื่อว่ามีความศักดิ์สิทธิ์
ใช้ได้สารพัดครอบจักรวาล ในสมัยสงคราม
อินโดจีน บรรดาทหารหาญจำนวนมากนำ
เครื่องรางของขลังของท่านติดตัวไปสู้สมร
ภูมิแล้วรอดพ้นจากภัยอันตรายต่างๆ จนมี
เรื่องเล่ากล่าวขวัญถึงกันอย่างมากมาย
กระทั่งทุกวันนี้

บรรณานุกรม

- ประวัติ-ปฏิปทา หลวงพ่อมิ เขมธมฺโม
วัดमारวิชัย อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา
- พระเครื่องเมืองสยาม ฉบับที่ ๓

หลวงพ่อบาน
วัดบางนมโค จ.พระนครศรีอยุธยา

ยันต์เทวพุทธะ ตามลายแทงที่หลวงพ่อบาน
เป็นผู้ค้นพบ

ศาสตร์แห่งอักขระ และเลขยันต์ ยังคงความน่าสนใจให้ค้นหาอีกต่อไป นับเป็นองค์ความรู้อีกแขนงที่เชื่อมโยงเรื่องราวของศรัทธา ความเชื่อ และพลังแห่งจิต กับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตกาลมากระทั่งปัจจุบัน เรื่องราวของยันต์ได้สอดแทรกอยู่ทั้งในประวัติศาสตร์ โบราณคดี พุทธศาสตร์ ไปจนถึงภาษาศาสตร์ที่พวกเราต้องย้อนรอยกลับไปค้นหาหาล้างจะธรรมบางอย่างที่ทรงอิทธิพลเหนือธรรมชาติ อันมีอาลบลพเหลือได้แม้แต่น้อย

ยันต์แต่ละยันต์ต่างมีประวัติความเป็นมาที่ต่างกัน เมื่อถูกนำมาใช้โดยเกจิอาจารย์ที่เป็นที่นับถือของลูกศิษย์มากมายก็ย่อมกลายเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางขึ้น อย่างเช่น ยันต์เกราะเพชรซึ่งหลวงพ่อบาน วัดบางนมโค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชอบนำมาใช้เป็นมหายันต์ตามตำราพิชัยสงครามของพระร่วงเจ้า หลวงพ่อบานได้ร่ำเรียนมาจากอาจารย์แจ่ง ซึ่งเป็นฆราวาสชาวสุพรรณบุรี ยันต์เกราะเพชรนี้ ที่จริงก็คือบทสวดพระพุทธคุณ หรือ "อิติปิโส" ที่เรารู้จักกันดีนั่นเองโดยที่พระโบราณจารย์ผู้ทรงสมาบัติได้ผูกพระคาถาพระพุทธคุณ ๕๖ ห้อง เรียงตัวอักขระลงมา ๔ บรรทัด บรรทัดละ ๗ ตัวรวมกันได้ ๕๖ ตัวพอดี แล้วเรียกพระคาถาบทนี้ว่า "อิติปิโส ๔ ทิศ" จากนั้นก็ได้ลากเส้นโยงประสานไปมาระหว่างตัวอักขระทั้งหมดโดยเพิ่มอุณาโลม ตัวสำเร็จขึ้นที่อักขระตัว "โล" ทำให้บังเกิดเป็นยันต์ประสานกันดุจมีกำแพงแก้วทั้ง ๔ ชั้นเป็นเกราะคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายทุกชนิด

เมื่อกล่าวถึงยันต์เกราะเพชรของหลวงพ่อบานแล้ว ก็ต้องกล่าวถึงอีกยันต์หนึ่ง

ที่ขึ้นชื่อไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันของหลวงพ่อบาน นั่นก็คือยันต์เทวพุทธะ ซึ่งตามประวัติกล่าวว่าสมัยที่หลวงพ่อบานออกธุดงค์ ในราวปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ท่านได้พบลายแทงฉบับหนึ่งบ่งบอกว่ามีขุมทรัพย์ และพระคาถาหายันต์อันศักดิ์สิทธิ์บรรจุอยู่ในพระปรางค์ร้าง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี ท่านจึงได้ค้นค้นค้นหาจนพบทั้งทรัพย์สมบัติและพระพิมพ์ต่างๆ มากมาย อีกทั้งผอบทองคำใบหนึ่งซึ่งภายในบรรจุแผ่นลานทองจารึกพระคาถาหายันต์ และอุปเท่ห์วิธีใช้ที่พระฤๅษี ๑๐๘ ตนได้ร่วมกันเขียนขึ้นเป็นพิเศษเพื่อมอบให้แก่ผู้มีบุญวาสนาในภายภาคหน้า หลวงพ่อบานได้สนใจต่อทรัพย์สมบัติเหล่านั้นเลย แต่กลับนำพระคาถาหายันต์นั้นมาท่องจนขึ้นใจ สามารถชักยันต์ดังกล่าวได้อย่างชำนาญ จึงนำแผ่นลานทองเก็บไว้ในผอบตังเดิมแล้วนำไปบรรจุใต้ฐานพระพุทธรูป จากนั้นหลวงพ่อบานก็นำมหายันต์นั้นมาใช้จนบังเกิดผลศักดิ์สิทธิ์เป็นที่น่าอัศจรรย์ รู้จักกันในนามยันต์เทวพุทธะที่โด่งดังอยู่ทุกวันนี้

พระอาจารย์ในชั้นหลังที่ได้สืบทอดการชักยันต์หน้าทองของหลวงพ่อบาน ยันต์เกราะเพชร และยันต์เทวพุทธะของหลวงพ่อบาน จนเป็นที่รู้จักกันดีรูปหนึ่งก็คือหลวงพ่อบาน แห่งวัดमारวิชัย จ.พระนครศรีอยุธยา แต่น่าเสียดายที่ว่าท่านได้มรณภาพไปเมื่อไม่นานมานี้

Yant: Mystic Symbol

Thai people in the past drew or inscribed mystic symbols on cloth, metal sheets or bodies with letters or numbers to create magical charms. These symbols are called yant. Former Prateep editor Sumpan Anantamaek dug into the history of Thai yant.

สัมภาษณ์ อนันตเมฆ

นักเขียนสารคดีอิสระ แนวนุรักษ์ไทย อดีตบรรณาธิการ นิตยสารกรุงศรี นิตยสารเวิลด์ คาร์ และหนังสือความรู้คือประทับ

หลายสิบปีมาแล้ว หลายคนที่มีอายุมากกว่า ๔๐ ปี คงยังจำภาพยนตร์โฆษณาเอสโซ่ชุด "ลุงค่าแก้ว" ซึ่งนับเป็นต้นแบบหนังโฆษณาองค์กรในปัจจุบันกันได้ ลุงค่าแก้ว เป็นพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ที่ถ่ายทอดความตั้งใจและประสบการณ์ในการขับรถขนส่งน้ำมันไปสู่เด็กรุ่นน้อง หรือคนที่มีอายุมากกว่านั้น ก็คงจะจำภาพเสื้อจอมพลัง ที่วิ่งควบคู่กับความเร็วสูง พร้อมๆ กับวลียอดฮิต "จับเสือไล่ถึง พลังสูง" จนถึงวันนี้ วลีนี้ก็ยังคงคุ้นติดปากไม่ลืม แต่จะมีสักกี่คนที่รู้ และเคยสัมผัสถึงความเป็นมาของหยดน้ำมันเอสโซ่จากโรงกลั่นที่ได้ชื่อว่า มีมาตรฐานระดับโลก

ถ้าเราพูดถึงคำว่า "เอสโซ่" แวบแรก ที่วิ่งปรี๊ดเข้ามาในสมอง เราจะนึกถึงสถานีบริการ หรือที่ภาษาชาวบ้าน เรียกว่า ป้อมน้ำมัน นั่นแหละ น้อยคนนักที่จะนึกคิดเลยไกลไปถึงโรงกลั่น หรืออะไรอีกมากมายที่ซ่อนอยู่ภายใต้หยดสีทองใสๆ นั้น ภาพยนตร์โฆษณาชุดใหม่ของเอสโซ่ "หยดแห่งความภูมิใจ" ได้ถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมด ไว้ได้อย่างชัดเจน แต่กว่าจะมาเป็นภาพยนตร์โฆษณาให้เราได้เห็นแค่เพียงสั้นๆ ในเวลาไม่กี่วินาที ต้องผ่านขั้นตอนมากมาย และมีเรื่องราวประทับใจที่อยากมาเล่าสู่กันฟังพอหอมปากหอมคอเรียกได้ว่าครบรสเลยทีเดียว

ประตูเขาก่ายหนับ (โฆษณา)

ที่โรงกลั่นเอสโซ่

ลูกก๊าก

เคลื่อนขบวนกองถ่าย

ระยะทางประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ กองทัพ..ไม่ใช่สิ ต้องเรียกว่า กองถ่ายทำภาพยนตร์กว่า ๕๐ ชีวิต นำโดย บริษัท โฆษณาระดับแนวหน้า คือ โอกลีวี พับลิค รีเลชั่นส์ เวลด์วายด์ เคลื่อนขบวน เป็นกองคาราวาน ทั้งรถชนไฟขนาดยักษ์ รถ ชนอุปกรณ์กล้องและเครน รถชนเครื่องบินไฟ ขนาดมหึมา รถตู้อีกหลายสิบคัน ขนทีมงาน ทั้งผู้กำกับ ครีเอทีฟ ดากล้อง ทีมจัดไฟ ทีม อุปกรณ์ ทีมแม่ครัว ฯลฯ ขึ้นทางด่วน บางนา-ตราด ไปชลบุรี ขับไปเรื่อยๆ สบายๆ ชิลล์ ชิลล์ แคประมาณสองชั่วโมง ก็ถึงศรีราชา รุ่งต่อไปอีกนิดเดียว กองถ่ายของเราก็ถึง โรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชาเอาตอนเช้ามืด ของวันหนึ่งในต้นฤดูร้อนที่ผ่านมา

อ๊ะๆ! จะเข้าไปง่ายๆ ก็ไม่ใช่มาตรฐาน ความปลอดภัยระดับโลกสิ ของทุกอย่างมัน ต้องมีขั้นมีตอน ไม่งั้นเดียวเสียชื่อหมด

โรงกลั่นเอสโซ่ ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๑๑๘ หมู่ ๒ ถนนสุขาภิบาล ๗ ต.ทุ่งสุขลา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ด้วยพื้นที่ ที่ครอบคลุม ถึง ๕๐๐ ไร่เลยทีเดียว ด้านหน้าติดถนนใหญ่ ด้านข้างติดภูเขา ด้านหลังติดทะเล ตามหลัก ของฮวงจุ้ยเป๊ะๆ สะดวกในเรื่องการขนส่ง ทั้งทางบก และทางทะเล

ก่อนที่จะเราจะเข้าสู่ภายในโรงกลั่น เราก็ต้องแจ้งชื่อ และวัตถุประสงค์ พร้อม บัตรประชาชน ที่อาคารต้อนรับหรือการ์ด เ้าส์ด้านหน้าโรงกลั่นซะก่อน หลังจากนั้น จะได้รับบัตร Visitor ซึ่งต้องติดตัวตลอด มี ชุดกันไฟคล้ายชุดหมี ให้เปลี่ยนเสร็จสรรพ รองเท้าหัวเหล็ก หมวกนิรภัยสำหรับใส่ใน โรงกลั่น และเอียร์ปลั๊ก สำหรับใส่หูเพื่อลด เสียง แว่นสุดเท่ เพื่อกันแสงและสารเคมีที่ อาจกระเด็นเข้าตาเราได้อีก ๑ อัน จะพบใคร ตึกไหน ต้องแจ้งละเอียดยับ จะออกนอก เส้นทางแวะชมนกชมไม้ตามอำเภอใจไม่ได้ เด็ดขาด เพราะจะมีพนักงานติดตามทีมงาน ตลอดเวลา

หลังจากนั้น ทีมงานทุกคนจะต้องเข้า ฟังและชมวิดีโอเกี่ยวกับการปฏิบัติตน เพื่อความปลอดภัยในโรงกลั่นก่อน ฟังจบ

ต้องผ่านการตรวจสอบสภาพ เป่าเครื่องหา แอลกอฮอล์ก่อน ใครเป่าไม่ผ่านก็หมดสิทธิ์ เข้าไปในโรงกลั่นเด็ดขาด เครื่องเป่าก็คล้ายๆ ที่พวกตำรวจจราจรให้พวกสิงห์ขี่เมาเป่าใน ยามราตรีนั่นแหละ เพราะใครสติไม่เต็มร้อย อาจเดินเซอซ่าไปทำอะไรผิด กดปุ่มมั่วขึ้น มามันจะวุ่น ป้องกันไว้ดีกว่าแก้ พวกเราเลย ต้องเป่าแหลก เล่นเอาเหนื่อยหอบเหมือนกัน แต่ก็ผ่านมาได้ทุกคน

ตัวโรงกลั่น แบ่งเป็น ๒ ส่วนใหญ่ๆ คือส่วนสำนักงานเป็นอาคาร สูง ๓ ชั้น ทัน สมัยมากๆ มีทั้งห้องประชุมไฮเทค ระดับ ๕ ดาว และห้องประชุมย่อย ห้องอบรม ห้อง ทำงานอีกสารพัด บริเวณโดยรอบ มีต้นไม้ ขึ้นเขียวขจี สระน้ำใสขนาดใหญ่ล้อมรอบ มี ปลาการ์ปหลากหลายสีเล่นแหวกว่ายทักทายผู้มา เยือน อย่างอารมณ์ดี บ่งบอกถึงสภาพ แวดล้อมที่สมบูรณ์แบบอย่างสูง ถ้าไม่บอกว่า เป็นโรงกลั่นน้ำมัน เราอาจเผลอนึกว่าหลง มาสวนดอกไม้ที่นักจัดสวนตกแต่งไว้ได้เลยทีเดียว

อีกส่วนสำคัญของโรงกลั่น จะเป็น อาคารต่างๆ เกี่ยวกับฝ่ายปฏิบัติการ มีห้อง ปฏิบัติการทางเคมี ที่เครื่องมือเครื่องมือดู แล้วเหมือนยกความไฮเทคมารวมกัน มีนัก วิเคราะห์ นักเคมี นักวิจัย ทำงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง ผ่านไปห้องควบคุม (control room) โอ้โฮ....นี่กว่าอยู่ในสถานีอวกาศนาซา มี พนักงานคอยควบคุมเข้มงวด นั่งจ้องหน้าจอ ตาเขม็งตลอดเวลา เรียกว่าตรงไหนมีปัญหา สามารถรู้หมดจากห้องนี้

แวะออกมาด้านนอก ก็เจออากาศที่ ร้อนเอากการ (เพราะอยู่ในชุดหมี) เจอตู้อะไร ไม่รู้ใหญ่มาก มารู้อีกหลัง คำเรียกมันว่า co-gen ซึ่งเป็นส่วนควบคุมการผลิตกระแสไฟฟ้า ให้ประหยัดอย่างมีประสิทธิภาพสูงสูดนั่นเอง จะมีแต่ในเฉพาะโรงกลั่นระดับโลกจริงๆ เขา ใช้กัน เรื่องเครื่องมือเครื่องมือ ของแต่ละส่วน ไม่ต้องพูดถึง ถ้าไม่ hi-tech ไม่ hi-standard ไม่มีสิทธิ์ได้แถมมาติดตั้งในโรงกลั่นเอสโซ่นี เพราะได้รับการสนับสนุนจากเอ็กซอนโมบิล นั่นเอง (อันนี้ต้องยกนิ้วให้)

เดินเพลินๆ ออกมาด้านหลัง ที่ติดทะเล จะมีท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่ ที่คอยรับส่ง ขนถ่าย น้ำมันกลางทะเล เรียกได้ว่าน้ำมันที่นี่ไม่เคยขาด พลังงานไม่เคยหยุดเลยก็ว่าได้ กลั่นเสร็จก็ต้องมีการขนส่ง การขนส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันทางถนนของเอสโซ่ ใช้ระบบติดตามผ่านดาวเทียม GPS คอยตรวจสอบไม่ให้คลาดสายตา จะแวะจอดที่ไหน หรือมีปัญหาอะไรรู้หมดสามารถแก้ไขได้อย่างทันทั่วทั้งตลอดเวลา หายห่วง

เรื่องของบุคลากร ก็มองข้ามไม่ได้ เพราะที่นี่เขาเน้นมากๆ จะมีการอบรมพัฒนาตลอด สารพัดคอร์ส สรรหามาให้พนักงานตื่นตัวทันโลกทันเทคโนโลยี ไม่มีคำว่าตกเทรนด์ แถมยังเลยไปถึงคนรอบข้าง โรงกลั่นอีกต่างหาก มีการส่งพนักงานไปสอนภาษาอังกฤษให้เด็กๆ ในโรงเรียนละแวกนั้นสม่ำเสมอ ถ้าใช้ภาษาयरูน ต้องบอกว่า "หล่อ สวย แล้วยังจิตใจดีอีกต่างหาก"

เยี่ยมชมจนเพลิน ทีมงานกองถ่ายเค้าก็มุงมันถ่ายทำ จากตึกนั้น มาตึกนี้ จากมูนนั้น มามูนนี้ ย้ายกันแต่ละทีใกล้ซะเมื่อไหร่ ใกล้สุดๆ เหยื่อตกกันเป็นทิวแถว ลองนึกดูสิว่าชุดที่ใส่ก็หนา รองเท้าก็หนัก คนไม่เคยชิน นึกว่าใส่แล้วลากก้อนหิน อารมณ์นั้นเลย เดินเหินแต่ละก้าว หมวกก็กระต๊ากกระต๊าก เหมือนคนคอยเคาะหัวเราเล่นยังงั้นแหละ ได้ยินเสียงผู้กำกับสั่ง cut แต่ละที ตัวแสดงก็ต้องกลับมาเริ่มต้นใหม่ แสดงซ้ำๆ อยู่อย่างนั้น ตัวแสดงที่เราเห็นทั้งหมดเกือบร้อยชีวิต ล้วนเป็นพนักงานของเอสโซ่จริงๆ ทั้งนั้น ช่วยกันลุ้น ยิ่งกว่าเชียร์บอลโลกอีก แต่สุดท้ายก็โอเค ได้อารมณธรรมชาติ ได้แบบที่ต้องการ เย็นสุดๆ เยี่ยมมากๆ นึกแล้วก็ขำ

มีอยู่ฉากนึง ที่ตัวแสดง ต้องเป็นคนคอยตรวจความเรียบร้อยของท่อต่างๆ ต้องยืนถือวิทยุสื่อสารเหมือนคุยกับหอบังคับการ

อะไรประมาณนั้น กล้องก็ตั้งชะโกลงถึง ๕๐ เมตร พอส่ง แอ็คชั่น ให้แสดงปั๊บ ตัวแสดงก็ถือวิทยุตะทำชะหล่อเชียว ยิ่งกับถ่ายภาบนึง ทีมงานเลยต้องแก้มือผ่านวิทยุสื่อสารให้สมจริง แต่บทสนทนากลับเป็น

ทีมงาน : ฮัลโหล เป็นไง อากาศดีมั๊ย? เปลี่ยน

ตัวแสดง : อากาศร้อนดี เม็ดเหงื่อแตกตัวแล้ว เปลี่ยน

ทีมงาน : พุงหยาทางซ้ายเป็นไง ทำมือชี้ด้วย เปลี่ยน

ตัวแสดง : พุงหยาทางซ้าย เขียวขี้ เปลี่ยน

ทีมงาน : พุงหยาทางขวาละ เป็นไง ทำมือชี้ด้วย เปลี่ยน

ตัวแสดง : พุงหยาทางขวา เขียวขี้ แต่บางส่วนเริ่มเหลือง คาดว่าถ้าช้ากว่านี้ พวกเราคงจะเหลืองเพราะร้อนด้วย เปลี่ยน

อีกฉากเป็นฉากห้องฝึกอบรมพนักงาน มีวิทยากร มีพนักงานเข้าอบรมร่วม ๓๐ คน ตอนแรก ผู้กำกับขอแบบสมจริง แต่ภาพที่ได้คือนิ่งสนิทไม่แพ้กัน เดือดร้อนทีมงานต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ให้พูดคุยนุ่ม เช่น ใครหล่อ ยกมือขึ้น ใครดูสวรรค์เบี่ยง ยกมือขึ้น ใครไม่ได้เข้าห้องน้ำเมื่อคืน ยกมือขึ้น สารพัดสรรหามาเพื่อให้ได้ภาพที่ดูแล้ว สนุกสนานนั่นเอง

ส่วนฉากที่ต้องใช้ความอดทน คงหนีไม่พ้น ฉากที่เห็นโรงกลั่นจากมุมสูง แล้วท้องฟ้าเริ่มเปลี่ยนเวลา จากเช้ามืด พระอาทิตย์ค่อยๆ โผล่ขึ้นริมขอบฟ้า จนตกค่ำ เปลี่ยนเป็นยามค่ำคืนมืดสนิท ตากล้องต้อง

ใช้กล้องตั้งนิ่งๆ บนภูเขาแล้วมีคนคอยกดชัตเตอร์ให้ฟิล์มกล้องเดินทุกๆ ๑๕ นาที ตลอดวัน เป็นเราคงหลับคากล้องตั้งแต่เช้าแล้วละ (ฮา ฮา ฮา)

ส่วนฉากหวาดเสียวก็คงหนีไม่พ้น ฉากที่ทีมงานต้องอยู่บนเรือลำเล็กๆ มีคนได้แค่ ๔-๕ คน เพราะไหนจะอุปกรณ์กล้องที่แสนหนัก แถมต้องแล่นเรือออกไปกลางทะเล ได้คลื่นทะเล เพื่อจะถ่ายเรือชนส่งน้ำมันดิบขนาดยักษ์ที่จอดอยู่กลางทะเลลึก เสียวเรือโคลงเจอลคลื่นเมื่อไร อุปกรณ์ราคานับสิบล้านจะเกิดอะไรขึ้น อู๊ย! คิดแล้วยังเสียวไม่หาย แต่นั่นว่าโชคยังเข้าข้าง เจอแค่คลื่นทะเลย่อยๆ ให้ได้ตื่นเต้นกันนิดหน่อยเอง ทุกชีวิตกลับขึ้นฝั่งอย่างปลอดภัย พร้อมกับภาพในมุมที่หาไม่ได้ง่ายๆ มาฝากกันในภาพยนตร์โฆษณาชุดนี้

ก่อนจะกลับออกมาเราก็ต้องมาแลกบัตร คินซุด คินทุกอย่าง ที่อาคารต้อนรับ หรือการ์ดแฮนด์ด้านหน้า ระหว่างทางที่เราค่อยๆ ไกลออกมา แล้วหันกลับไปมองอีกครั้ง ทำให้เราอดยิ้มและภาคภูมิใจไปกับความสำเร็จของชาวเอสโซ่ไม่ได้ พร้อมกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น เหมือนมีคำพูดลอยมากับสายลมตอกย้ำความทรงจำ "เอสโซ่...พลังแห่งศักยภาพ พลังงานที่เราภูมิใจ" ให้ติดตัวกลับออกมา ระหว่างทางที่เราจากมา

ลูกก๊าด

อดีตนักโฆษณา ปัจจุบันนักวิจัย (ฝุ่น) อนาคตนายกฯ สมามคนโสด

Behind the Scene of Esso's New Corporate Commercial

The writer was the creative of Esso's new corporate commercial. Having been with the production crew that spent three days on filming operations of Esso Sriracha refinery, the writer recounted his experience at the refinery where safety comes first.

สือพ่อ..กาบเกบน้อง..รอมเท้าแม่ และขามาน..สันตัก

ฮิปโป

มาช้ามาก ก็แบบว่ารูปร่างของแกยังพอมเพรียวเหมือนเดิม นี่ขนาดเวลาผ่านมาหลายสิบปีแล้ว สอบถามได้ความว่าวิ่งออกกำลังทุกวัน นี่ถ้าไม่รู้จักกันมาก่อนละก็นึกว่าวัยรุ่น มีแต่ใบหน้าเท่านั้นที่มองเห็นเค้ากลางของวัยร่วงอยู่โดยเฉพาะรอยตีนกาและมุมปากเริ่มตกแบบคนแก่ ก็ทำให้คลายความอิจฉาตาลงลงไปได้โขที่สามารถค้นพบจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้ามได้... ส่วนเรื่องออกกำลังนี้ หลายปีก่อนเคยมีคนเตือนผมแล้วว่าขึ้นกินๆ นอนๆ แบบนี้แล้วไม่ออกกำลังชะบั้งระวังจะอ้วนเอา..แต่ก็..มิได้นำพา..

พูดคุยกันมาก็เลยวกมาเข้าเรื่องของการแต่งกายและแฟชั่นรุ่นเก่า ที่ย้อนกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งได้ความว่า...ตัวแถมนี้เติบโตมาท่ามกลางบรรยากาศแห่งแฟชั่นโดยแท้เหมือนกับได้สัมผัสบุญบารมีไว้แต่ชาติปางก่อนเนื่องจากพวกพี่ๆ ในบ้านล้วนแล้วแต่ต่างก็เข้าเกนท่วัยรุ่นทั้งสิ้น โดยบรรจงถ่ายทอดศิลปะวัฒนธรรมต่างๆ มาสู่น้องๆ ภายในบ้านไม่ว่าจะเป็นเสียงเพลงฝรั่งที่เปิดกันลั่นบ้านอาทิ เสียงตะเบ็งจาก เบรนด้า ลี ในเพลง "ไดนาไมท์" เพลงร็อคสนุกๆ ของ ชัค เบอร์รี่ หรือแนวหวานซึ้งของแพท บูนส์ จอห์นนี่ ที่ ลอสชัน แชนด์ วิลเลียมส์ จนเข้ายุค คลิฟ ริชาร์ด และ "น้ำหวัด" หรือเอลวิส เพรสลีย์ ซึ่งเสียงเพลงจากวิทยุนี้นับเป็นความบันเทิงพื้นฐานภายในบ้านโดยจะมีผู้จัดรายการหลายท่านหลายสถานีมาเปิดแผ่นเสียงตามคำขอของผู้ฟังที่ส่งจดหมายมาขอเพลงมอบให้ผู้ฟังคนโน้น คนนี้ อาทิ อ้อย เทเวศน์ ขอมอบเพลงนี้ให้กับ ต้ม มาแตร์ หรือเจี๊ยบ ตลาดพลู ขออวยพรวันเกิดพร้อมมอบเพลงนี้ให้แก่ แม้ง สะพานหัน อะไรทำนองนี้ ผู้จัดรายการวิทยุในขณะนั้นมีหลายท่านที่พอจะจำได้ก็มี คุณจักริน รสนา คุณเทวัญ วนะภูติ คุณเล็ก วงศ์สว่าง และที่นึกชื่อไม่ออกอีกหลายท่าน เรียกว่าถ้าวันไหนไม่มีรายการไปเที่ยวนอกบ้านเป็นต้องเปิดวิทยุฟังเพลงพวกนี้กันลั่นบ้าน พอถึงเพลงร็อคสนุกๆ ก็จะมีเสียงกันให้สุดไปเลย จนมีเสียงยาดะโกนบ่นออกมาจากในครัวว่าไม่รู้ไอ้เด็กพวกนี้มันฟังกันเข้าไปได้ยังงี้เสียงดังขนาดนี้ แถมยังเป็นภาษาฝรั่งมั่งห้องเอ็งฟังกันออกกรี แต่พอนานๆ เข้าจากเสียงบ่นกลายเป็นเสียงตำน้ำพริกเข้าจิ้งหะร็อคไปซะนี่ พอถึงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการม๊อ้นจะต้องครั่นเนื้อครั่นตัวหาเหตุแต่งตัวออกจากบ้านเที่ยวกัน ถ้าไม่ดูหนังฝรั่งที่หลังวังบูรพา เอลิมเซตต์ เอลิมไทย พาราเม้าท์ กินไอศกรีมร้านป๊อปปิรา

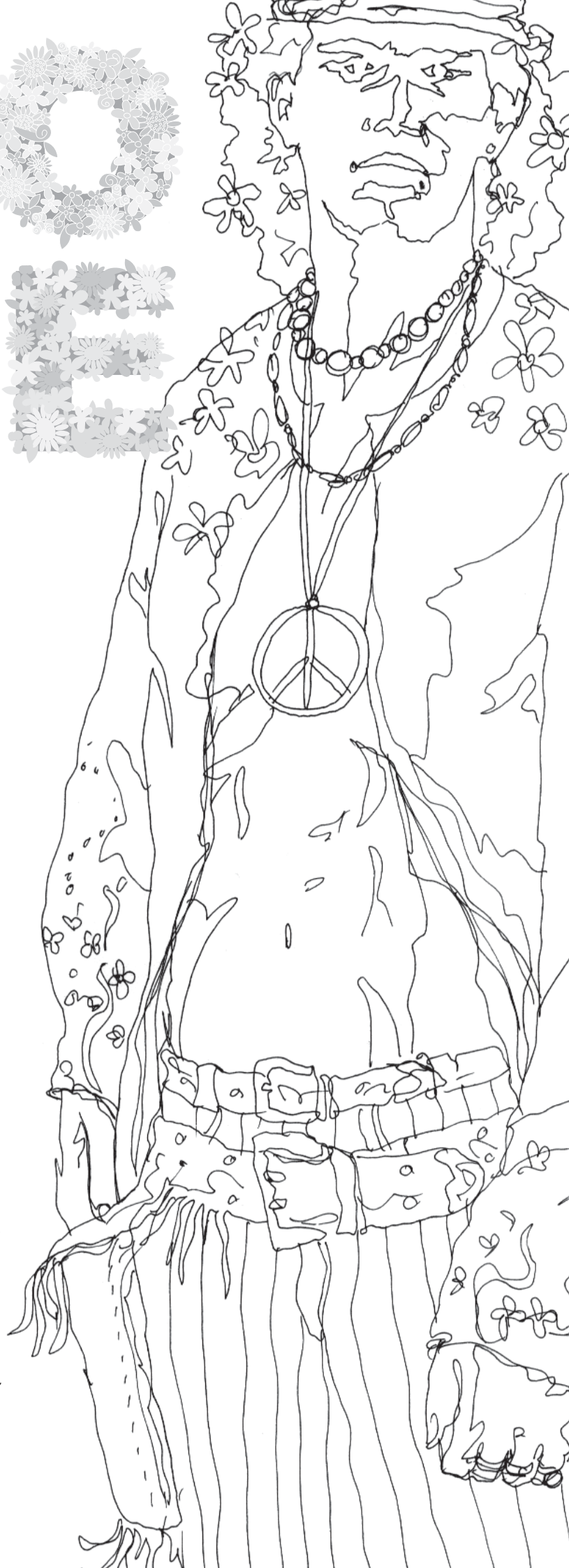
ครั้งนี้ความนิยมในแฟชั่นสไตล์ย้อนยุคกลับมาอีกครั้ง เช่นการแต่งกายแบบบุปผาชนหรือฮิปปี ไม่เฉพาะแต่การแต่งกายเสื้อผ้า หน้า ผม เท่านั้นยังหมายรวมไปถึงรูปแบบศิลปะต่างๆ ที่สอดแทรกผสมผสานอยู่ในหลายวงการ อาทิ การออกแบบลายผ้า ในสิ่งพิมพ์ ลวดลายบนกระเป๋าสาวๆ ซึ่งล้วนเป็นสไตล์ที่เรียกกันว่า ฮิป-อาร์ต ป๊อป-อาร์ต และไซคีเดลิก อาร์ต ทั้งสิ้น แต่ที่ยังไม่เห็นกลับมาด้วยก็คงจะเป็นแนวเพลงสไตล์ต่อต้านสงครามซึ่งเป็นที่นิยมมากในยุคนั้น ที่เห็นว่าแตกต่างกับยุคอดีตอย่างเห็นได้ชัดก็คือ ฮิปปี ยุคนี้ใช้โทรศัพท์มือถือ ใช้เสื้อผ้าแบรนด์เนม ใช้ชีวิตหรูหราฟังเพลงแร็ป

ที่เขียนเรื่องนี้ขึ้นมากด้วยเหตุบังเอิญเสียเหลือเกินได้ไปตัดผมที่ร้านขาประจำแห่งหนึ่งที่ขยับขยายสาขามาเปิดในศูนย์การค้าใหญ่ใกล้บ้านโดยเป็นลูกค้ากันมาตั้งแต่ร้านแรกที่ยามสแควร์ และตัวเจ้าของร้านซึ่งก็เป็นอาจารย์สอนทางด้านทรงผมมีลูกศิษย์ลูกหาเต็มเมืองโดยรวมทั้งบรรดาช่างในร้านทุกสาขาก็ล้วนแต่เคยเรียนกับแกมาทั้งสิ้น ในวันนั้นถึงรอบที่ต้องตระเวนตรวจเยี่ยมสาขานี้พอดีก็หักทากันตามประสาคนเที่ยวรุ่นเดียวกัน เนื่องจากเห็นแกยังแต่งตัวทันสมัยอยู่เลย ใส่เสื้อลายทางสีสดพิดเปรี๊ยะ กางเกงขาม้า รองเท้าคัทชูส์สีขาว เสื้อแขนออกโชว์สร้อยเงินห้อยสัญลักษณ์สันติภาพนี้ขนาดร่วม ๖๐ ขวบแล้วนะเนี่ย เล่นเอาผมตาล้อนผ่าวเลยแถมหายใจไม่ออกอีกต่างหากเพราะคุยไปแหม่วพุงไปไม่อยากให้มันออก

เปิด ตกเย็นก็ไปงานปาร์ตี้ชนิดขายบัตรกันในหมู่เพื่อน ส่วนดนตรีก็อาสาเล่นกันเองหรือไม่งั้นก็เปิดแผ่นเสียงจากเครื่องเล่นขนาดเล็กที่เรียกกันว่า "ปิกอัพ" ก็พอกล่อมแกล้มไปได้ หากสะสมสแตงค์ค่าขนมได้พอสมควรแล้ว ก็พากันไปตัดเสื้อผ้าที่แถวบางขุนพรหมใกล้ๆ สถานีโทรทัศน์ช่องสี่ ส่วนรองเท้ายากก็ต้องตัดที่ร้าน "แก้วฟ้า" บางลำพู ซึ่งถือกันว่าฝีมือเยี่ยมที่สุดในยุคนั้น ว่ากันถึงแฟชั่นตอนนั้นพวกผู้ใหญ่จะเรียกว่า "เสื้อฟ่อ กางเกงน้อง รองเท้าแม่" กล่าวคือใส่เสื้อตัวใหญ่โคร่ง กางเกงเป้าต่ำพิดเบรียะขาลอย ซึ่งจะแข่งขันกันว่าใครจะเป้ากางเกงต่ำที่สุด ใช้ซิปสั้นที่สุด แล้วคาดเข็มขัดสีขาวกับรองเท้าผ้าใบหัวแหลม หรือรองเท้าหนังหัวแหลมสันสูง ที่เรียกว่า ส้นสเปน และเพื่อให้ใบหน้ารับกับรองเท้ายากก็ต้องมาที่ทรงผมซึ่งบรรจงประดิษฐ์ให้ยืนยาวพุ่งย้อยออกมาเหนือหน้าผากปล่อยให้ลงมาปรกหน้าผากสักหนึ่งปอยให้ดูเป็นธรรมชาติด้านข้างทั้งสองข้างหรือขนานกับพื้นโลกไปบรรจบกันที่ด้านหลัง ผู้ใหญ่ยุคนั้นจะเรียกว่า "ทรงมดแดงชะเง้อ" ผมทรงนี้จะคงรูปอยู่ตลอดทั้งวันก็ด้วยครีมแต่งผมชนิดพิเศษที่ได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่นชายเป็นอย่างมากมีชื่อว่า "ตันโจลติก" เข้าใจว่าน่าจะเรียกย่อมาจาก "ตันโจลติก" ซึ่งครีมแต่งผมยี่ห้อนี้จะอยู่ในกระเป๋าทรงกางเกงคู่กับหวีเสมอ เวลาจับกลุ่มกันตามหน้าโรงหนังไม่มีอะไรทำก็ควักมาปาดมาแต่งทรงผมกันได้ตลอดเวลา อันที่จริงแล้วน้ำมันใส่ผมยี่ห้อนี้ผลิตออกมาสองแบบคือ แบบครีมและแบบสติก ซึ่งเหนียวและสะดวกในการพกพา

อันความนิยมของต่างประเทศยุคนั้นก็เหมือนสมัยนี้โดยเฉพาะกางเกงบลูยีนส์ซึ่งเป็นสินค้าที่ห้างแถวหลังวังบูรพาสั่งเข้ามาจำหน่ายและได้รับการต้อนรับจากวัยรุ่นไทยเป็นอย่างดีพร้อมกับการต่อต้านเล็กๆ จากพวกผู้ใหญ่สมัยนั้นที่อ้างว่าไม่สุภาพเป็นกางเกงของกรรมกร ในต่างประเทศบ้าง พวกเลี้ยงวัวบ้าง แต่ก็ต้านไม่อยู่เพราะเหล่าดาราดาราภาพยนตร์ต่างประเทศที่วัยรุ่นบ้านเราคลั่งไคล้ลั่นแล้วแต่สวมใส่บลูยีนส์ทั้งสิ้น ก็ขนาดฉากในภาพยนตร์ต่างประเทศเรื่องหนึ่งตอนที่พระเอกขว้างไฟแช็กที่จุดไฟแล้วไประเบิดถังน้ำมันหรืออะไรสักอย่างของเหล่าร้ายโดยไฟแช็กยังจุดติดอยู่ไม่ยอมดับกลางอากาศก็ทำให้ไฟแช็กยี่ห้อนี้มียอดขายคงทนมาจนถึงปัจจุบันแล้วนับประสาอะไรกับกางเกงบลูยีนส์ ...

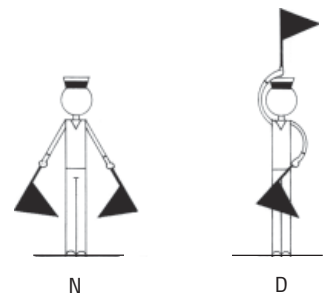

WOODSTOCK Festival

เนื้อผ้าของบลูยีนส์สมัยนั้นมีแบบเดียวคือ
ผ้าเดนิม ต่อมาภายหลังถึงมีเนื้อผ้าแบบอื่นๆ
ตามมา ผ้าเดนิมนี้ทั้งหนาและแข็ง เนื่องจาก
ต้นตระกูลเป็นผ้าใบสำหรับทำเตนท์ ในยุคตื่น
ทอง ของอเมริกาที่นักขุดทองมักจะเกิดความ
รำคาญความเปื่อยขาดง่ายของกางเกงที่ใส่อยู่
เวลาแช่น้ำในลำธารขณะร่อนทอง เมื่อมีคนหัวใส
ไปคว้าเอาผ้าใบที่ซึ่งเป็นเตนท์ตรงดิ่งเข้าเมืองไป
จ้างช่างให้ช่วยตัดกางเกงให้ที่ดูชิมนะทนทานใหม่
ปรากฏว่าเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนนักร่อนทองและเหล่า
ควาบอยมากเพราะทนทาน เลยมาเป็นลูกคำกางเกง
บลูยีนส์ของนายนี้กันเองแน่น กลับเป็นว่ารายได้ดี
กว่าร่อนทองอีกซะนะ นับแต่นั้นมาเลยเป็นกางเกง
บลูยีนส์ยี่ห้อที่ได้รับความนิยมสูงที่ปัจจุบันราคา
แพงถึงแพงมาก การใส่กางเกงบลูยีนส์ยุคนั้น
เมื่อซื้อมาแล้วจะใส่ทันทีไม่ได้เพราะแข็งมาก
และไม่เป็นที่ยอมรับที่อาจโดนเพื่อนให้ฮา
เอาด้วยซ้ำ จะต้องทำให้นุ่มและเก่า

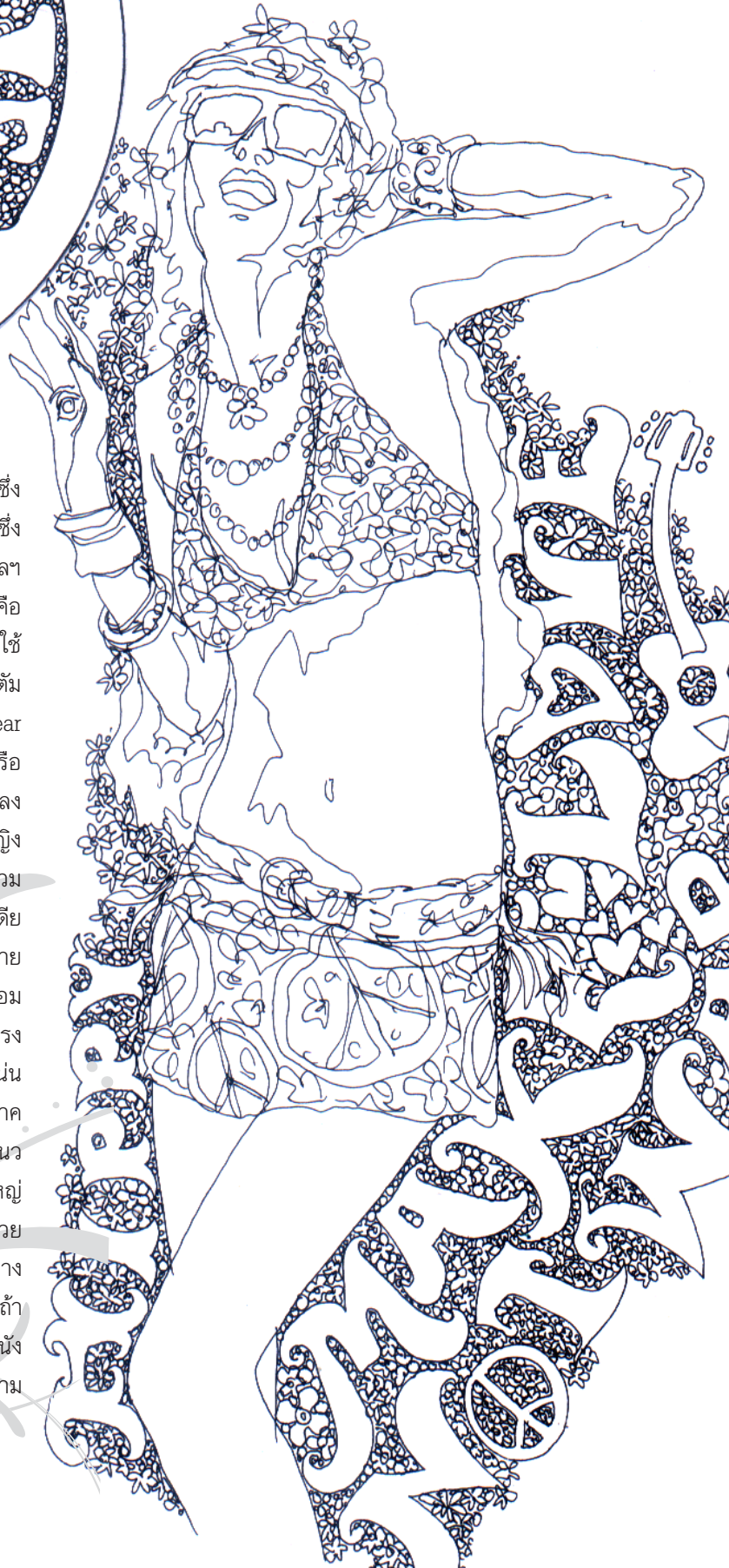
หน่อยถึงจะดีจึงต้องหาวิธีทำให้นุ่มทนใจ เช่นวันเสาร์นี้จะต้องใส่โชว์
อวดสาวแล้ว จำเป็นต้องแสวงหาคลอรีนซึ่งมีคุณสมบัติในการกัดให้ส
ซิดซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากเพื่อนที่แบ่งปันกันมา เมื่อได้มาแล้วก็จัดแจง
ผสมน้ำแยกต่างหากเตรียมไว้ข้างๆ กาละมังที่แช่กางเกงในน้ำผสม
ผงซักฟอกไว้แล้ว จากนั้นบรรจุใส่แปรงค่อยๆ จุ่มคลอรีนมาขัดส่วน
ที่ต้องการโดยทำไปพร้อมกันในขณะซักซึ่งส่วนมากจะเป็นบริเวณกัน
หัวเข้า กระเป๋าด้านหน้า บริเวณอื่นก็น้อยหน่อย แล้วแต่ฝีมือบางคน
ก็ทำได้สวยเนียนคล้ายใส่มาแล้วนับปี บางคนฝีมือไม่ดีก็ถูกเพื่อนให้
ฮากันไปจนกว่าสึจะซิด นับว่าเป็นกรรมโดยแท้... บางคนหนักกว่านั้น
ไม่ยอมซักหลายๆ น้ำเพื่อขจัดกลิ่นคลอรีนให้หมดเกลี้ยงเวลาขึ้น
รถเมล์หรือเข้าโรงหนัง ก็จะถูกรังเกียจเด็ดฉันทันทีเนื่องจากกลิ่นเหม็น
แสบทรงจริง ๆ

ต่อมาถึงยุคแฟชั่นกางเกงขาบานแบบของทหารเรือ (ที่คิด
ค้นขึ้นมาเพื่อสะดวกในการม้วนพับขึ้นถึงเขาในขณะที่ทำความสะอาด
ดาตฟ้าเรือ) กับเสื้อฟิตสลายดอกไม้หรือลายทางมีปกเสื้อสูงใหญ่เกือบ
ถึงใบหูห้อยสร้อยประคำลูกปัดต่างๆ หรือที่เรียกว่าฮิปปี้ ซึ่งแฟชั่นนี้
เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาช่วงสงครามเวียดนาม โดยกลุ่มเยาวชนคน
หนุ่มสาวที่ต่อต้านสงครามได้มารวมกลุ่มกันแถบซานฟรานซิสโก โดย
เรียกตัวเองว่า ฮิปปี้ และร่วมสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ในหมู่พวก
เดียวกัน เช่น ต่อต้านทุนนิยมสมัยใหม่ ใช้ชีวิตอยู่กินแบบธรรมชาติ
แสวงหาสัจธรรมแห่งชีวิตโดยเฉพาะปรัชญาตะวันออก ลัทธิโยคี
สรรค์สร้างศิลปะที่มีลักษณะลวดลายจัดจ้านสีตัดกันอย่างรุนแรง

สัญญาณธงของทหารเรือ

หลอกหลอนสายตา (op arts - pop arts - psychedelic arts) ซึ่งศิลปินผู้สร้างงานแนวนี้ไม่มีใครเกิน ปีเตอร์ แมกซ์ (Peter Max) ซึ่งได้ผลิตงานออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น ปกแผ่นเสียง โปสเตอร์ ฯลฯ มีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเดินขบวนรณรงค์ ใช้ห้อยคอ เขียนเสื้อ ก็คือสัญลักษณ์สันติภาพ (Peace Symbols) อันเป็นสัญลักษณ์เก่าแก่ที่ใช้มาตั้งแต่ยุคต่อต้านอาวุธนิวเคลียร์ซึ่งถูกออกแบบโดย เฮอร์ล โฮลตัม (Gerald Holtom) สมาชิกของกลุ่ม CND (Campaign for Nuclear Disarmament) โดยนำเอาตัวอักษรจากสัญญาณธงของทหารเรือมาใช้คือตัว N (Nuclear) และ ตัว D (Disarmament) แล้วบรรจุลงในวงกลม ในส่วนของการแต่งกาย ฮิปปี้นิยมไว้ผมยาวทั้งชายหญิง หนวดเคราไม่โกน เสื้อผ้าไม่พิถีพิถันรูปปกหลุดลุ่ยก็เป็นเสื้อตัวหลวมแขนกว้างชนิดสวมหัว พิมพ์ลายอัปกรันหรือเป็นเสื้อผ้าป่านของอินเดียและที่ขาดไม่ได้คือกางเกงขาบาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบลูยีนส์ปกหลุดลุ่ย ฮิปปี้หญิงถ้าไม่แต่งตัวเหมือนฮิปปี้ชายก็จะสวมกระโปรงยาวกรอมข้อเท้าประดับด้วยครุยปักตกแต่งแพรวพราวด้วยลูกปัดหรือกระโปรงบลูยีนส์ดอกหมุดโลหะวับวาไปทั่วตัว รอบคอรอบแขนคล้องแน่นเบียดเสียดด้วยสร้อยประคำลูกปัดใหญ่น้อยหลากสีล้น ทรงผมภาคบังคับพื้นฐานคือ ยาว และแสกกลางไว้เสมอ แต่มีบางคนฉีกแนวออกไปโดยตัดหยิกฟูประคองเลี้ยงให้เป็นเหมือนลูกบอลขนาดใหญ่ประมาณวอยิ่งใหญ่ยิ่งเท่า ทรงผมทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จะถูกรัดด้วยแถบคาดผมซึ่งอาจเป็นลูกปัดถักหรือหนังปักหลุดลุ่ยด้วยลูกปัด บางคนไม่คาดผมใช้เพียงดอกไม้แซมประปรายก็ใช้ได้ ส่วนรองเท้า... ถ้าไม่ใช่รองเท้าแตะหนัง รองเท้าสานพื้นเตี้ย รองเท้าผ้าใบ บู้ทหนังกลับประดับครุยแบบของอินเดียนแดง ก็เปลือยเท้า หรือเรียกตามภาษาบ้านเราว่า ดินเปล่า นั่นแหละครับ

พวกฮิปปี้จะมีดนตรีในหัวใจเสมอ จึงจำเป็นต้องหอบหิ้วเครื่องดนตรีชนิดที่ไม่ต้องใช้ไฟฟ้า เช่น กีตาร์โปร่ง แหมมมาริน ขลุ่ย หีบเพลง กลองบรองโก้ ฯลฯ ติดตัวไปด้วยเสมอ เวลาเดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ เช่นไปงานชุมนุมดนตรีขนาดใหญ่ที่วูดสต็อก (Woodstock Festival) ก็มักจะไปเป็นหมู่คณะ โดยนิยมใช้รถตู้ยี่ห้อโพล์สวาเกนเขียนลายดอกไม้หรือคำขวัญต่อต้านสงคราม อาทิ Make Love Not War...Love...Peace ฯลฯ แต่ก็มียางรายเพื่อนเยอะหน่อยใช้รถรับนักเรียนเหลืองอ๋อยเลยก็มี เรื่องค่าใช้จ่ายก็ช่วยกันออกตามมีตามเกิดเพราะไม่ถือเรื่องเงินเป็นใหญ่มักใช้การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเป็นหลัก

แฟชั่นการแต่งกายสไตล์ฮิปปี้นี้ เข้ามาฮิตในบ้านเราเช่นกัน และง่ายมากที่จะหาอุปกรณ์สวมใส่ ไม่ว่าจะเป็นสร้อยประคำลูกปัด กำไลข้อมือ เสื้อผ้าปานอินเดีย รองเท้าแตะหนังของอินเดีย ซึ่งของเหล่านี้หาได้ไม่ยากแถวพาหุรัด ซึ่งสมัยนั้นได้สร้างความงุนงงสงสัยให้กับพ่อค้าวาณิชชาวภารตะเป็นอันมาก เพราะก็ขายของอย่างนี้มานานมากกับชาวภารตะด้วยกันเอง แต่มาคราวนี้ลูกค้านั้นแล้วแต่เป็นเด็กวัยรุ่นชายหญิงทั้งนั้นแถมบางคนหน้าทวยชะไม่มี ดันอยากจะได้กำไลแขน เรียกว่านับเงินไปงงไป.. ส่วนพวกเหรียญสัญลักษณ์สันติภาพนั้นลำบากหน่อยที่ต้องหาแผ่นโลหะไปจ้างร้านทำป้ายตัดฉลุให้ จากนั้นก็นำมาห้อยกับสร้อยลูกปัดหลายสี สมัยนั้นใครมีฝีมือด้านเย็บปักถักร้อยพวกลูกปัด ถักเชือกปอเป็นเข็มขัดรูปทรงแปลกๆ ถักกระเปาะสายจากเชือกปอข้อมือสีสด เพ้นท์สีรองเท้าพื้นไม้ ทำสร้อยต่างหูอะไรพวกนี้ จะมีรายได้ดีเป็นพิเศษเพราะร้านขายเครื่องประดับต่างๆ ยินดีรับฝากขาย ซึ่งร้านพวกนี้จะอยู่ตามศูนย์การค้า หรือใกล้สถาบันศึกษา เช่น ราชดำริอาเขต สยามสแควร์ ท่าพระจันทร์ ฯลฯ หรือบางคนทุนหนาหน่อยหุ้นกันเปิดร้านเองขายเอง ซึ่งลูกค้าจะชื่นชอบเป็นพิเศษเพราะคนขายลงทุนแต่ง ฮิปปี กันเต็มที่เพื่อโชว์สินค้าไปในตัว ปัจจุบันพัฒนามาเป็นเจ้าของโรงงานกระเปาะหนัง รองเท้าหนังส่งออกกันหลายราย บางคนเดี๋ยวนี้ยังถนัดงานแบบนี้อยู่ เรียกว่า ฮิปปี กันตลอดชีพไปเลย มีคนมาเล่าให้ฟังว่าไปเจอกันตอนพาลูกไปสมัครเรียนเล่นเอาบรรดาครูบาอาจารย์มองกันตาเขียว

อีต่อนั้นที่เดือดร้อนที่สุดก็เห็นจะเป็นการหาผ้าลายทางมาตัดกางเกงขาบานที่เห็นตัวอย่างมาจากนักดนตรีดังของต่างประเทศที่หายากเป็นที่สุด เพราะผู้ผลิตคิดว่าเจ๋งแน่ๆ ขึ้นทำออกมาจำหน่ายใครที่ไหนมันจะเพี้ยนพอที่จะใส่กางเกงลายทางสีแสบแบบนี้ ส่วนมากมีเฉพาะผ้าตัดเสื้อเท่านั้น พอติมีเพื่อนหัวใสใจกล้าคนหนึ่งเห็นเตียงผ้าใบแบบชายหาดบางแสนมีผ้าลายทางสีสดใส แถมที่บ้านยังมีตั้งสองตัว.. สามวันต่อมาก็ได้เห็นฮิปปีไทยใส่กางเกงขาบานลายทางสีแสบตาเดินแหวกสายตาผู้คนมาแต่ไกล ส่วนเสื้อผ้าปานหรือที่เรียกว่า "ผ้าสาหลู" หรือเสื้ออินเดียนั้น ก็คือเสื้อที่แขกพาหุรัดใส่กันอยู่แล้ว

นั่นเองเพียงแต่ชวนให้เพื่อนผู้หญิงปักลวดลายให้ หรือบางทีให้พวกที่เรียนด้านทอเย็บจัดการ "มัดย้อม" ให้ วิธีการคือ ขยี้มเนื้อผ้าขึ้นมามัดด้วยหนังสติกหรือเชือกเป็นหย่อมๆ กระจายไปทั่วตัวแล้วย้อมไปที่ละสีพอแคะเชือกหรือหนังสติกออก ก็จะได้ลายเป็นดวงๆ สีต่างๆ หรือทำบาติกเป็นสัญลักษณ์สันติภาพบ้าง ข้อความต่อต้านสงครามบ้าง จนภายหลังมีพ่อค้าผลิตรายออกมาจำหน่ายทำให้ไม่ต้องลำบากลำบากเปลี่ยนแรงงานไปเปลาๆ ซื้อมาเสดวกกว่า แฟชั่นรองเทาก็ถ้าไม่ใส่รองเท้าแตะอินเดียก็เป็นรองเท้าผ้าใบพื้นทลายดอกไม้ สาวบางคนใส่รองเท้าหนังสานโดยมีสายหนังพันขึ้นมาถึงน่อง บางคนใจถึงมากเปลี่ยนเท้าเดินซะจั้น แต่ทำได้ไม่นานเพราะเดินเหยียบกันบุหรี่ย่อยๆ เข้าก็ไม่ไหวต้องเลิกปัจจุบันฮิปปีดันนี้กลายเป็นฮิปโปฟงพลุยซีเบนซ์ใส่รองเท้าคู่ละหลายหมื่นไปแล้ว

ช่วงเวลานั้นพวกวัยรุ่นมักจะไปเดินเล่นตามศูนย์การค้าเปิดใหม่ เช่น ย่านราชประสงค์ มีห้างญี่ปุ่นคือ "โตมารู" มาเปิดโดยนำเอาเครื่องเล่นของเด็กๆ แลวนั้นเข้ามาด้วยเป็นที่แรกนั้นก็คือ "บันไดเลื่อน" นั่นเอง พร้อมกับแนะนำวิถีชีวิตการจับจ่ายซื้อของแบบตะวันตกที่เรียกว่า ซูเปอร์มาร์เก็ต โดยหยิบสินค้าใส่รถเข็นเอาตามใจชอบ ซึ่งเป็นที่ตื่นเต้นสำหรับนักช้อปปิ้งยุคนั้นมากเพราะเหมือนได้ฟรี อยากรู้ได้อะไรก็หยิบเอาเลย แต่ขอโทษพอถึงทางออกต้องผ่านเคาน์เตอร์คิดเงินเบ็ดเสร็จหลายพันบาทแทบหงายท้องเป็นลมไปหลายราย

ด้วยความที่เพิ่งมีบันไดเลื่อนเป็นที่แรกของประเทศจึงเป็นเสมือนสิ่งเซดหน้าซูตาเป็นอันมาก สำหรับผู้ที่ใช้บันไดวีเคสนี้จนชำนาญแล้วก็มักจะวางท่าทางโชว์การขึ้นอย่างคล่องแคล่วคล้ายว่าตอนอยู่เมืองนอกก็ใช้ชีวิตแบบนี้ละจ๊ะ พลังก็ขาดหายมเยาะผู้ที่เก้ๆ กังๆ รอจังหวะก้าวให้ทันขั้นบันไดอยู่นั้นแหละคนหลังๆ ติดเป็นคิวยาว ไอ้เจ้าบันไดเลื่อนนี้บางคนเขามันเป็นตัวกินขาทางเก่งโดยเฉพาะสาวๆ สมัยนั้นบางคนก็นิยมใส่กางเกงขาบานพริ้วใช้ผ้าต่อกัน เรียกว่า "กางเกงแปดชั้น" จะเป็นเหยื่อชั้นดีของมัน โดยมีสาวสวมกางเกงแบบนี้โดนบันไดเลื่อนที่ทางไหนสักแห่งที่เปิดภายหลังจับจงบางเกงเกือบลุดหรือหลุดแล้วก็ไม่ทราบ เพราะเป็นชาวที่ลือฮือฮาไปทั้งเมืองเท็จจริงอย่างไรก็ไม่สามารถรู้ได้ นับว่าเป็นตำนานเล่าขานมาจนถึงทุกวันนี้ หลังจากเดินเล่นในห้างโตมารูแล้ว ก็อาจแวะเข้าร้านในฟาสต์ฟู้ดยุคนั้นคือ "วิมบี" ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก หรือจะเดินดูของกันต่อที่ "ห้างเซ็นทรัลราชประสงค์"

ที่เกี่ยวของวัยรุ่นอีกแห่งหนึ่งคือสยามสแควร์ที่มีอาณาบริเวณกว้างขวาง มีโรงภาพยนตร์ถึงสามโรงคือ สกาล่า ลิโต้ และสยามที่ขาดไม่ได้ก็คือ บันไดเลื่อน ที่เป็นสัญลักษณ์ของความทันสมัย มีโรงโบว์ลิง คอฟฟี่ช็อป โดนัท เบอร์เกอร์ สุกี้ ร้านอาหารไทยเช่น ร้านป่า เอ็ม.เค. ที่ลูกค้าแน่นทั้งวัน ซึ่งปัจจุบันผันมาขายสุกี้จนมีสาขาทั่วประเทศ หากจะตัดผมก็มีร้านตัดผมที่มีชื่อต่อท้ายด้วยแฮร์ดู อยู่หลากหลาย มีร้านเสื้อผ้าของบรรดานักออกแบบเสื้อผ้าชั้นนำ วัยรุ่นบางส่วนนิยมตัดเสื้อผ้าเลยกลายเป็นยุคทองของนักออกแบบเสื้อผ้าทั้งนี้รวมถึงนักตกแต่งร้านไปด้วยเพราะแต่ละร้านจะประชันชั้นแข่งกันเพื่อดึงดูดลูกค้า

ต่อมาฝั่งตรงกันข้ามของราชประสงค์ได้สร้างศูนย์การค้าแห่งใหม่ขึ้นชื่อว่า "ราชดารีอาเซด" ที่นี่เรียกได้ว่าเป็นศูนย์รวมของชาวขาบาน สันติก ทั้งชายและหญิงเพราะเป็นที่รวบรวมเอาร้านค้าหรรษาประเภทต่างๆ มาไว้ที่เดียวกัน บริเวณชั้นใต้ดินจะเป็นกลุ่มร้านอาหารแบบมีดนตรีโพล์กซอง หรือแบบเล่นเป็นวงสองสามคนเปิดไฟสลัวเรียกว่า "คาเฟ่" ซึ่งจะคนละแบบกับคาเฟ่ที่มีแสงดลกในปัจจุบัน ชั้นบนจะเป็นที่รวมร้านเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ยี่ห้อหรรษา อาทิ ร้าน "พธู" ที่ขายรองเท้ายี่ห้อ "ชาร์ลส์ จูตอง" เป็นต้น ด้านในสุดของศูนย์การค้าจะเป็น ห้างโตมารู ที่ย้ายข้ามฟากมาเปิดใหญ่กว่าเดิมโดยไม่ลืมที่จะเอามันไดเลื่อนมาด้วยซึ่งต่อมากลายเป็นอุปกรณ์มาตรฐานสำหรับห้างสรรพสินค้าที่เปิดตามมา เลยจากตัวห้างเข้าไปก็เป็นอาคารสูงสำหรับเป็นสำนักงาน ที่นั่นวันเสาร์-อาทิตย์ จะเนืองแน่นไปด้วยหนุ่มขาบานเฮวสูง รองเท้าสันติก ไร่ผมยาว เลื้อยพิตหนีบกระเป๋าเดินควงแขนกับสาวนุ่งกางเกงขาสั้นกุดที่เรียกว่า "ฮอท แฟ้นท์" กับถุงน่องแบบกางเกงสีสด ใส่รองเท้าหัวโหนกพื้นไม้ เลื้อยขึ้นสปีกลายดอกไม้ ไร่ผมหยิกฟูหรือสาวบางคนใส่กระโปรงยาวกรอมพื้น ดอกกระดุมเป็กโลหะเงินวาววับเต็มตัว มาพร้อมกับแจ็กเก็ตเอวลอยปักกลดลายดอกไม้ หรือประดับครุยหนังดูกรุยกรายสวมสร้อยร้อยคอด้วยลูกปัดหลากขนาดหลายสีทั้งกำไลข้อมือ ข้อเท้า ตามด้วยแหวนในหลายนิ้วหรือทุกนิ้ว

ช่วงที่กางเกงขาบานเลื้อยพิตรองเท้าสันติกกำลังได้รับความนิยมนั้นมิได้หมายความว่าวัยรุ่นทุกคนจะนิยมกันไปทั้งหมด มีบางส่วนหรือฝ่ายหนึ่งกลับนิยมไปอีกแนวที่ต่างกันโดยสิ้นเชิงคือเลื้อยแขนลั่นตัวใหญ่และต้องมียี่ห้อของต่างประเทศเท่านั้น หรือผลิตแถวโป๊เบ๊แต่ใช้ชื่อเป็นภาษาต่างประเทศก๊อญโลมและแทบทุกรายจะประทับตราลงบริเวณชายเสื้อด้านขวาหรือซ้ายซึ่งความจริงแล้วน่าจะเกี่ยวกับรหัสต่างๆ ในกระบวนการผลิตมากกว่า

และเมื่อแฟชั่นสไตล์ฮิปปี้ได้มีโอกาสกลับมาฮิตอีกครั้ง ก็ทำให้บรรดาคุณลุง คุณป้าทั้งหลายได้ทวนนึกถึงความชื่นมื่นในอดีตอันไกลโพ้นต่างพากันคุ้ยค้นตู้เสื้อผ้ากันเป็นการใหญ่ ทั้งนี้เพื่อว่าจะเจอชุดเก่งที่อาจหลงเหลืออยู่บ้าง และมีบางคน que เก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี ก็เอามาใส่หวังจะอวดลูกหลานว่าครั้งหนึ่งเคยแต่งตัวอย่างนี้เหมือนกันนะจ๊ะ ก็ให้ผ่นสลายไปตามๆ กันเพราะตลอดมาได้สั่งสมไขมันเพิ่มมากขึ้นจนฮิปปี้ไปเรียกพิกันถ่วนหน้า..

พอผมฟังมาถึงตอนนี้ก็นึกได้ว่าภารกิจหลักคือ มาตัดผม และช่างก็มายืนรออยู่เป็นนานสองนานแล้วถามว่าถ้าจะคุยกันต่อก็จะได้เชิญลูกค้ารายถัดไป แบบว่าหนูก็ต้องทำมาหากินเหมือนกันนะคะ..คุณลุง ก็เลยวงแตกกระจายและพอดีกับอาจารย์แกลบบอกว่าต้องไปหาซื้อกางเกงขาลิปฟิตมาใส่ซะหน่อยเพราะตอนนี้แฟชั่นกางเกงขาลิปกลับมาอีกแล้ววะ ..เอ้อ.. ว่าแต่เอ็งนะหัดลดความอ้วนเสียมันนะ พุงยังกะกระสอบข้าวสาร เข้มว่พุงยังงี้ก็ไม่ยุบหรอกวะ เดียวก็พาลขาดใจตายกันพอดี.....

เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าจะพอเข้าใจเข้าสมัยกับการแต่งกายย้อนยุคในปัจจุบัน จึงนำมาลงเพื่อให้พอนึกภาพในอดีตได้บ้าง ทั้งรสนิยมของวัยรุ่นในสมัยนั้น และศูนย์การค้าของกรุงเทพในอดีต : บก.

ตะเข็บตัวเสื้อด้านในจะเป็นแบบลูกโซ่ การสวมใส่จะเป็นแบบปล่อยชายเสื้อเพื่อโชว์ยี่ห้อที่ประทับอยู่ให้เพื่อนๆ ได้ชมเป็นขวัญตา กางเกงต้องเป็นยี่ห้อลีวายส์ผ้ามันทรงลากลเท่านั้น ปลายขาลีกตะเข็บด้านในเย็บแบบลูกโซ่เป็นกางเกงทรงไม่มีจีบปัจจุบันหายไจากตลาดแล้ว และมีบ้างที่ใส่บลูยีนส์ขาลีกลิบ ส่วนเข็มขัดจะเป็นของในประเทศก็ได้ไม่ว่ากันเพราะใส่มาก็ถูกชายเสื้อบังอยู่ดี รองเท้าต้องเป็น "คอนเวอร์ส ออล สตาร์" เท่านั้น แต่มีบางคนบ้านอยู่จังหวัดที่มีแคมป์ทหารอเมริกันก็จะได้รุ่นแปลกๆ มาเช่น รุ่นแจ๊คเพอร์เซลล์ หรือ ยี่ห่อเคด เป็นต้น ทรงผมของกลุ่มนี้ส่วนมากตัดสั้น ถ้าไว้ผมยาวนั้นแสดงว่าเป็นนกสองหัว คือเวลาอยู่กับเพื่อนฝูงก็ทำที่เป็นนิยมแฟชั่นแนวนี้ แต่พอนัดหญิงคนใส่ขาบานสันตึกหนีบกระเป๋าทักเวลาควงสาวต้องหลบๆ ซ่อนๆ กลัวเพื่อนโท หรือไม่ค่อยคุ้นเคยกับขาบานสันตึกเหตุเพราะนานๆ จะแต่งแบบนี้สักทีถึงกับเดินสะดุดขาตัวเองตัวเองหัวทิ่มบันไดราชมรรคาเซตก็มี

ถัดมาไม่นานก็มีศูนย์การค้าใหม่เกิดขึ้นคือ "เฟลนิจิตอาเขต" เป็นที่ฮือฮามากเพราะมีทั้งศูนย์การค้าทันสมัย หรรษา และที่สืดยอดคือมี "ดิ อิมพอสสิเบิล คาเฟ่" ซึ่งมีวงดนตรีประจำที่โด่งดังมากในยุคนั้นคือ "ดิ อิมพอสสิเบิล" ที่วัยรุ่นยุคนั้นชื่นชอบเป็นพิเศษคือการจัดงานเต้นรำยามสายที่เรียกว่า "ที แดนซ์" ซึ่งมักจะจัดในช่วงเช้าวันหยุด เรียกว่าได้แต่งตัวเที่ยวกันแต่เช้าเลย จากนั้นก็เดินห้าง ดูภาพยนตร์กันไปตามเรื่อง ที่ไม่รู้จะไปไหนก็เข้าคาเฟ่ฟังโพล์กของกว่าจะเผลอออกมาอีกทีก็สี่ห้าทุ่มไปโน่นที่นั่นก็บ้านใครบ้านมัน

ย้อนกลับมาที่สยามสแควร์อีกที ที่ฝั่งตรงข้ามพอเห็นสยามสแควร์ไปได้ดีเลยขอเกิดบ้าง โดยสร้างเป็นอาคารใหญ่โตหลายชั้นบันไดเลื่อนขึ้นลงหลายตัว ติดแอร์คอนดิชั่นทั้งอาคาร มีร้านขายเสื้อผ้าชั้นนำทั้งสำเร็จรูปและสั่งตัด วัยรุ่นชอบมากเป็นพิเศษเนื่องจากมีเสื้อผ้าหลากหลายแถมแอร์เย็นฉ่ำเหมาะแก่การแต่งตัวมาอวดกัน ส่วนชั้นบนสุดเป็นร้านอาหารประเภทที่มีดนตรีโพล์กของอยู่หลายร้าน เช่น "ตราฟาย" "เลฟ" ที่พิเศษกว่าที่อื่นก็บริเวณด้านหน้าเป็นชั้นบันไดหลายชั้นยาวไปเกือบตลอดตัวอาคารเปรียบเสมือนที่นั่งชั้นดีสำหรับรอเพื่อน หรือรอรถเมล์กลับบ้าน บางกลุ่มก็นั่งดูสาวหรือบางกลุ่มก็ดูหนุ่มๆ มีแซวกันบ้างประปราย พอเพื่อนในกลุ่มขึ้นรถเมล์กลับบ้านก็อย่าหวังว่าจะได้กลับทันทีเพราะมักจะมีรายการยื้อยุดนุเคราะห์กลางมาจนค่ำมืดนั้นแหละถึงจะปล่อยตัวให้กลับบ้านได้

Return of the Beatniks

"Colorful, flashy outfits of the sixties and seventies have returned," reminisced a former beatnik. People are wearing dad's shirts, brother's trousers, mom's shoes, spread-legged pants and high-heel shoes. This fashion is part of the hippies' culture blooming with Op Art, Pop Art or Psychedelic.

ฮิปปี้

คุณลุงผู้มีอดีตอันหวานชื่นกับยุคฮิปปี้
พอเห็นเด็กวัยรุ่นแต่งตัวย้อนยุคก็เลยค้นไม้
คั่นมือ อยาก (เขี่ยน) เล่าบ้าง

วดยาน

ต้นรัตนโกสินทร์

อานนท์ ตรีชาติ

ใครได้ที่ช่างเท้าไปตามท้องถนนที่สร้างมาแต่ครั้งต้นรัตนโกสินทร์ในกรุงเทพฯ เช่น ลำเพ็ง เยวราช วงเวียนโอเดียน เจริญกรุง บำรุงเมือง เพ็ญนคร (บริเวณใกล้วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร) ผู้เขียนมักจะทวนคิดว่าในอดีตถนนเหล่านี้จะมีสภาพเป็นอย่างไรหนอ การเดินทางไปมาของคนสมัยก่อนนอกจากจะใช้เท้าในการเดินทางแล้ว ยังใช้ยวดยานพาหนะอะไรอื่นอีกหรือไม่? ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เรื่องราวการสร้างถนนและยวดยานพาหนะในช่วงต้นรัตนโกสินทร์จนบัดนี้ ผู้เขียนพร้อมแล้วที่จะแบ่งปันเรื่องราวเหล่านี้มาสู่ผู้อ่านทุกท่าน เชิญตามมาเลยครับ

สภาพถนนหนทาง

ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ คนกรุงเทพฯ ใช้การเดินทางโดยทางเรือ ซึ่งกรุงเทพฯ ในขณะนั้นมีคลองมากมาย ถึงกับมีการเรียกขานกรุงเทพฯ ในช่วงเวลานั้นว่า "เวนิสตะวันออก" แต่เมื่อกาลเวลาล่วงเลยมาเรื่อยๆ มีการถมคลองเพื่อทำถนน ทำให้คลองเริ่มมีความสำคัญน้อยลง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ มีการสร้างถนนขึ้นหลายสาย แต่การสร้างถนนแต่ละสายนั้นต้องมีการใช้เงินจำนวนมาก ในสมัยนั้นได้เงินมาจากสองแหล่ง คือ

๑. พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จากพระคลังข้างที่ เมื่อครั้งสร้างถนนบำรุงเมือง พระองค์ได้ทรงสละพระราชทรัพย์ในส่วนของพระองค์จากพระคลังข้างที่ โดยใช้ในการซื้อศิลาขาวเพื่อนำมาใช้ในการวางกระหนาบทั้งสองข้างถนนตลอดจนซื้อทรายนำมาถมทำถนน

๒. ภาษีผูกปี้ คือเงินภาษีที่เก็บจากชาวจีน ชายจีนที่มีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไปและยังคงผูกเปีย เพราะถือว่าชาวจีนดังกล่าวเป็นบุคคลต่างด้าวในเมืองไทยให้เสียเงินภาษีผูกปี้ปีละ ๔ บาท บวกค่าธรรมเนียมอีก ๒๕ สตางค์ เงินภาษีผูกปี้นี้โปรดเกล้าฯ ให้จ่ายทำถนนทั้งหมดไม่ได้นำเข้าเป็นเงินหลวงเลย ถนนที่ใช้เงินภาษีผูกปี้สร้าง ได้แก่ ถนนเพ็ญนคร ถนนเจริญกรุง และลำเพ็ง พระบรมราชโองการเกี่ยวกับการใช้เงินภาษีผูกปี้มาสร้างถนนเจริญกรุงและลำเพ็ง มีความว่า

"มีพระบรมราชโองการให้ประกาศแก่จีนทั้งปวงซึ่งต้องเสียเงินผูกปี้เข้ามาช่วยราชการแผ่นดินทั้งปวงให้ทราบ ว่า เงินภาษีผูกปี้ปลายปีระกา ตรีศกนั้น ได้จ่ายทำถนนเจริญกรุง ถนนหลวงตลอดลงมาที่ถนนลำเพ็ง ลงไปถึงวัดสัมพันธวงศารามและวัดปทุมคงคา การทั้งปวงจะใช้เงินภาษีผูกปี้ ให้จีนทั้งปวงบันดาซึ่งได้เสียเงินภาษีผูกปี้เข้ามาในหลวง จงยินดีว่าได้เรียกรไ้กันเพื่อสร้างถนนใหญ่ขึ้นเป็นประโยชน์แก่คนทั้งปวงเถิด..."

ลักษณะการทำถนนในสมัยนั้น ไม่มีการวางฐานรากของพื้นถนนเลย เพียงแต่ทำให้ดินแน่นโดยใช้ช่างลากเครื่องบดถนนเพื่อทำให้ดินแน่นและเรียบ จากนั้นก็นำ

อิฐมาเรียงตะแคงให้ชิดกัน ทำตรงกลางถนนให้สูงขึ้น ทั้งสองข้างถนนมีร่องสำหรับให้น้ำไหล ก่อด้วยอิฐกว้างประมาณฟุตเศษๆ ลึกประมาณ ๒ ฟุต ลักษณะการทำถนนเช่นนี้เมื่อถึงหน้าแล้งก็จะมีฝุ่นตลบ หน้าฝนถนนก็กลายเป็นบ่อโคลนตมไปหมด นอกจากนี้น้ำก็ยังไหลจากถนนลงไปข้างทางเจ็มนองไปหมด เพราะน้ำไหลไม่สะดวก ชาวบ้านก็มักง้างทิ้งขยะมูลฝอยลงไปในท่อน้ำอีก ท่อน้ำจึงตันทำให้น้ำไหลไม่สะดวก ต้องปล่อยให้น้ำเจ็มนองเช่นนั้นจนกว่าน้ำจะแห้งไปเอง

การทำถนนด้วยวิธีแบบนี้ จึงทำให้นถนนอยู่ได้ไม่ถาวรเพียงไม่กี่ปีถนนก็ทรุด (การทำถนนได้เปลี่ยนมาใช้วิธีการแบบต่างประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕) และเมื่อถนนทรุดก็ไม่มีทุนในการซ่อมแซม ในสมัยรัชกาลที่ ๔ พระองค์ทรงใช้วิธีการเรียกรไ้กันเป็นส่วนใหญ่ ดังปรากฏในประกาศแผ่พระราชกุศลซ่อมแซมถนนในสมัยรัชกาลที่ ๔ ความว่า

"ด้วยเจ้าพระยายมราชชาติเสนา นครินทรมหินทรพดี รับราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมสั่งว่า บัดนี้ถนนในพระนครชำรุดทรุดโทรมยับย้อยไปมาก สมณชีพราหมณ์อานาประชาราษฎรเดินไปเดินมาได้รับความลำบากยิ่ง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้เจ้าพระยายมราชเป็นแม่กองทำถนนที่ชำรุดลุ่มทรุดไปนั้น ทำเสียใหม่ให้เป็นปกติเป็นหลายแห่ง แล้วทรงพระราชดำริว่าการทำถนนนี้เป็นสาธารณกุศลเป็นประโยชน์แก่คนทั่วไปใครๆ ก็จะได้เดินไปมาสบายด้วยกันทุกๆ คน ควรด้วยท่านทั้งปวงจะยินดีทำด้วยกัน เพราะฉะนั้นจึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศบอกแผ่พระราชกุศลต่อพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการใหญ่น้อยทั้งฝ่ายทหารแลพลเรือน ข้างหน้าข้างใน พระบรมมหาราชวัง พระบวรราชวังที่ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัด ในปิ่นมั่งคั่ง นพศกนี้ ให้ได้รับส่วนพระราชกุศลด้วยกัน ตามได้ตามมีตามควรตามศรัทธาอุตสาหะคือขอให้เอาอิฐดีบ้างหักบ้างมากแลน้อยตามแต่จะยินดีช่วยไม่ว่าไม่เกณฑ์ จงมาเพิ่มในการพระราชกุศลทุก ๆ คนเทอญ"

รถลากหรือรถเจ๊ก: พาหนะพลังสองขา

ผู้เขียนขอเริ่มจากการกล่าวถึง รถลากที่นำมาใช้ในเมืองไทยอย่างแพร่หลาย เรารับมาจากญี่ปุ่นและจีน โดยประวัติการสร้างรถลากเกิดในปี ค.ศ. ๑๘๖๘ ในสมัยเมจิของญี่ปุ่น โดนมีนายอิสุมิ โยสุกิเป็นผู้ประดิษฐ์ สร้างขึ้นใช้กันอย่างแพร่หลายในญี่ปุ่นก่อน แล้วค่อยแพร่หลายเข้ามาในจีน ส่วนในเมืองไทยนั้นเริ่มเข้ามาสมัยรัชกาลที่ ๔ หลังจากทีนายอิสุมิ โยสุกิ ได้ประดิษฐ์ใช้กันอย่างแพร่หลายในญี่ปุ่นประมาณ ๔๐ ปี

สาเหตุที่เข้ามาแพร่หลายในเมืองไทยนั้น เนื่องจากพ่อค้าชาวจีนชื่อ พุก ได้แต่งเรือสำเภาออกไปค้าขายยังประเทศจีนได้เห็นรถลากวิ่งกันอยู่ชวักไขว้แพร่หลายแล้วในเมืองจีนเป็นที่นิยมของชาวจีนมาก จึงได้ซื้อรถลากบรรทุกเรือสำเภาเอาเข้ามาในเมืองไทยหลายคัน แล้วได้น้อมเกล้าฯ ถวายรถดังกล่าวแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาพระองค์ก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้จีนพุกผู้นี้แหละส่งรถลากมาจากเมืองจีนหลายสิบคันเพื่อพระราชทานแก่เจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในเวลาต่อมาได้มีเจ้านาย ข้าราชการ และตลอดจนเจ้าสัวได้ฝากให้จีนพุกซื้อเข้ามาฝากเป็นจำนวนร้อยละ ๕ (พ่อค้าจีนทุกคนนี้ต่อมาในสมัย ร.๕ ได้เข้ารับการลี้ภัยทางการเมืองทำชาวยุโรป กระนั้นทำหน้าที่เกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ ต่อมาจีนพุกได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาโชฎีกาพรหม (พระยาโชฎีกาพรหม) ในช่วงแรกๆ รถลากที่มีการนำเข้ามาใช้นั้นใช้วิ่งเป็นของหลวงหรือมีฉะนั้นก็เป็นของส่วนตัว ยังไม่มีการนำใช้วิ่งรับจ้างทั่วไป ในช่วงเวลาต่อมา มีชาวจีนชื่อนายฮวงเซียง แซ่โง้ว ได้ล้งนำรถลากมาจากประเทศญี่ปุ่นอีกเป็นจำนวนหนึ่ง ใช้วิ่งรับจ้างทั่วไปมีทั้งรับคนโดยสารตลอดจนรับบรรทุกของอยู่ในกรุงเทพฯ ผู้ลากรรถส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ชาวบ้านทั่วไปจึงเรียกรถลากว่ารถเจ๊ก

ในเวลาต่อมาพระยาโชฎีกาพรหม (พุก) เล็งเห็นว่าเมืองไทยนิยมรถลากกันมาก แม้จะล้งเข้ามาแล้วยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ถ้ารถลากพวกนี้ประกอบในเมืองไทย จะเป็นการสะดวกดีกว่าที่จะต้องล้งเข้ามาจากจีนหรือญี่ปุ่นเสียอีก เป็นการลดค่าใช้จ่ายได้อีกทางหนึ่ง เป็นผลให้ราคารถลากถูกลงอีกด้วย พระยาโชฎีกาพรหม (พุก) จึงได้จ้างช่างจากจีนมาตั้งโรงงานประกอบรถลากขึ้นในกรุงเทพฯ รถลากจึงแพร่หลายทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดตั้งแต่นั้นมา

ในช่วงต้นรัชกาลที่ ๕ ยังมีถนนเพียงไม่กี่สายและถนนแต่ละสายก็เป็นเพียงถนนแคบๆ ลันๆ จะมีแต่ถนนเจริญกรุง (ชาวบ้านสมัยนั้นเรียกว่าถนนใหม่ ฝรั่งเศสเรียกว่า new road ชาวจีนแต่จิวเรียกว่า พะซิงโหล่ว หมายถึง ถนนตัดใหม่) เพียงเส้นเดียวที่ยาวกว่าเพื่อน แต่เมื่อนำมาเปรียบกับปัจจุบัน

แล้วแคบกว่ากันถึงครึ่งต่อครึ่งเลยทีเดียว สมัยนั้นจึงมีรถลากเป็นเจ้าถนนเนื่องจากการใช้กันจำนวนมากแล้วนั่นเอง การที่รถลากมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดการแย่งผู้โดยสารและแย่งกันบรรทุกสิ่งของ จนมีเรื่องทะเลาะถึงกับทำร้ายร่างกายกันจนเป็นเหตุให้ผู้โดยสารได้รับบาดเจ็บและล้มการะสิ่งของของผู้โดยสารได้รับความเสียหายขึ้น ทางราชการจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะต้องมีการจัดระเบียบรถลากออกมาโดยตราเป็นพระราชบัญญัติรถลาก พ.ศ. ๒๔๔๔ เรียกว่า พระราชบัญญัติรถลากรัตนโกสินทร์ศก ๑๒๐ มีความว่า

"...ในหมวดว่าด้วยรถลาก มาตรา ๓(๒) บรรดารถสองล้อซึ่งลากด้วยคน หรือคำสามล้อเรียกว่ารถเจ๊กหรือรถญี่ปุ่น หรือรถยีนริกซอ รถลากที่ใช้รับจ้างอยู่ในกรุงเทพมหานครให้แบ่งเป็นสองชั้น คือ รถชั้นที่หนึ่งและรถชั้นที่สอง

"เจ้าพนักงานผู้ตรวจรถลาก หรือเจ้าพนักงานในกรมกองตระเวนสามารถเรียกผู้ลากรถมาตีเตียน เรียกเงินประกันครั้งละไม่เกิน ๔ บาทหรือยึดจับเจ้าของรถลากและยึดรถลากได้ไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง เมื่อพบว่าถ้าผู้ลากรถเป็นผู้มีอาการปรากฏว่าไม่มีกำลังหรือโสโครกก็ดี หรือผู้ลากรถเดินกะกะตามถนนหรือตำบลที่ใดๆ อันไม่สมควรก็ดี หรือถ้าผู้ลากรถทำการกีดขวางทางเดินจะนำไปให้เกิดเหตุอันตรายหรือเป็นความลำบากแก่การเดินไปมาในถนนหรือตำบลที่ใดๆ ก็ดี หรือผู้ลากรถทั้งผู้โดยสารในที่ไม่สมควรก่อน

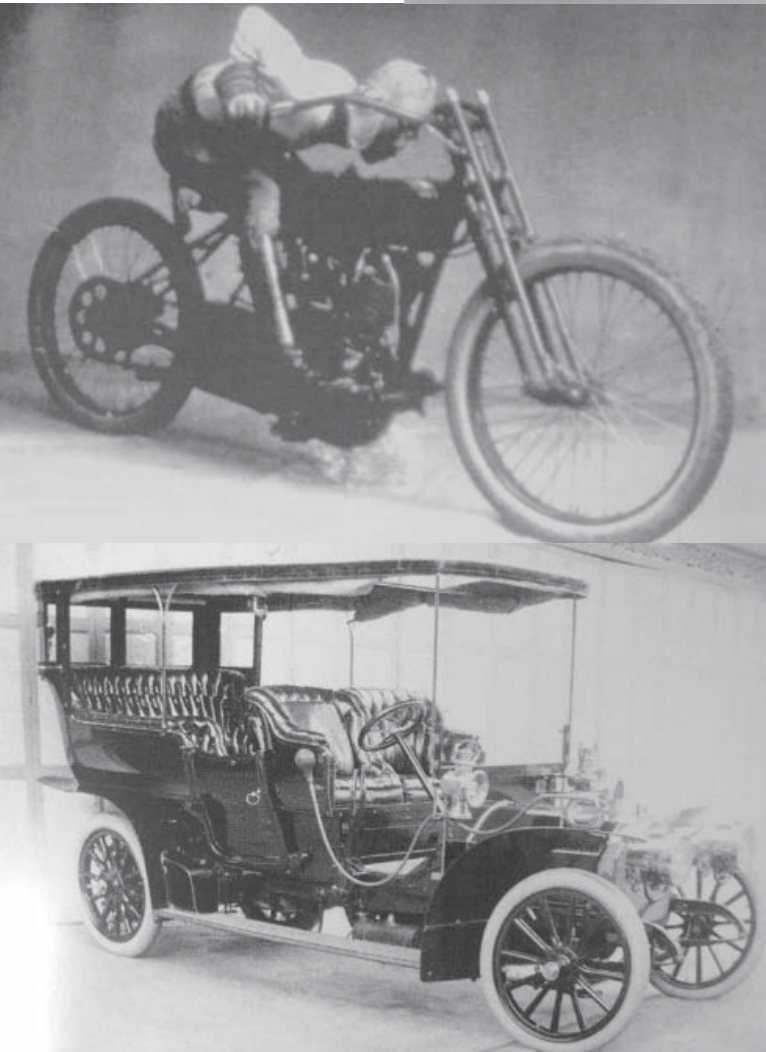
สิ้นระยะทางอันได้สัญญากันก็ดี หรือผู้ลากรถเรียกเงินค่าจ้างเกินกว่าอัตรา หรือใช้คำหยาบช้าหรือประพฤติกิริยาหยาบคายต่อผู้โดยสารก็ดี หรือรถลากรับคนที่ป่วยเป็นโรคอันน่ากลัวติดเนื่องกันได้หรือรับเอาศพไปก็ดี หรือแม้รถลากรับคนโดยสารจำนวนเกินกว่าอัตราหรือบรรทุกสิ่งของต้องห้ามไม่ให้บรรทุกก็ดี หรือถ้าพบรถลากเที่ยวลากเพื่อรับจ้างเมื่อเวลาค่ำมืดแล้วไม่มีโคมไฟที่สมควรตามข้อบังคับก็ดี"

รถจักรยาน

ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่ามีการนำรถจักรยานเข้ามาเมื่อใด แต่ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๑-๒๔๔๒ (ร.ศ. ๑๑๗-๑๑๘) ผู้คนเริ่มนิยมขี่จักรยานกันแล้ว เจ้าพระยามหิธรได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับจักรยานเมื่อครั้งอบรมเป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา ความว่า "สมัยหนึ่งเมื่อราว ร.ศ. ๑๑๗-๑๑๘ ในกรุงเทพฯ เล่นจักรยานกันมากจนถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และ เจ้าพระยาภาณุวงศ์ ซึ่งเป็นคนอ้วนใหญ่ก็ยังขี่จักรยานกันเลย เวลานั้นใครเจ็บไข้ไปหาหมอหมอมักแนะนำให้ไปขี่จักรยาน"

ยังมีหลักฐานการใช้รถจักรยานในหนังสือชื่อ "โซ่ชีวิตในวิถีที่พอใจ" ของหม่อมราชวงศ์ถนัดศรีสวัสด์ สนธิวงศ์ ขุนสาย ความว่า "พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงสั่งจักรยานเข้ามาจำหน่ายเป็นร้อยคัน ส่วนพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรี ก็ทรงสั่งเข้ามามากมายเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ข้าราชการกระทรวงยุติธรรมจึงมีรถจักรยานทั่วทุกคน.."

รถม้า

รถม้า เริ่มมีในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โดยเฉพาะเป็นของหลวงและของเจ้านาย ส่วนราษฎรธรรมดาไม่มีใช้ ถ้าจะมีก็แต่พวกฝรั่งบางคนเท่านั้น รถม้าแรกเข้ามาจะมีลักษณะเป็นรถสองล้อ มีหลังคาประทุนเทียมด้วยม้าหนึ่งตัว การใช้รถม้าช่วงแรกๆ ยังไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากราคาแพงและประจวบกับช่วงนั้นถนนในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นถนนแคบๆ มักใช้เป็นถนนทางเดินมากกว่า ต่อมาในปลายรัชกาลที่ ๔ จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างถนนสำหรับใช้รถม้าวิ่งได้ ๓ สาย คือ

เมืองเรามีแต่รถเร็ว หนทางก็เป็นตรอกเล็กชอยน้อย หนทางใหญ่ก็เปราะเปื้อนไม่เป็นที่เจริญตา ขายหน้าแก่ชวานานาประเทศ เขาว่าเข้ามาจึงเป็นการเตือนสติ จึงได้สร้างถนนเจริญกรุงตอนใต้ก่อนตอนในเพราะจะให้ฝรั่งได้มีที่ขี่ม้าเที่ยวเล่นได้สมปรารถนาที่ได้กราบทูลร้องทุกข์"

สายที่ ๒ และ ๓ ถนนบำรุงเมือง ถนนเฟื่องนคร พงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ร.๔ ของพระยาทิพากรวงศ์ กล่าวถึงถนนบำรุงเมืองและเฟื่องนคร ไว้ว่า "เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าทรงดำริว่าถนนเสาชิงช้าเป็นถนนที่รกรุงรังไม่งามตา

และจากหนังสือ "มิตรพลี" ของพลตรีพระยาอนุภาพไตรภพ พิมพ์แจกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้กล่าวถึงจักรยานความว่า "จักรยานมีเข้ามาตั้งแต่เมื่อไรข้าพเจ้าจำไม่ได้ พอจำความได้ก็เห็นรถจักรยานเสียแล้ว แต่เป็นรถชนิดล้อหน้าสูงมากและล้อหลังชนิดเดียว แต่มีเพียง ๒-๓ คัน แล้วก็เปลี่ยนมาเป็นชนิดสองล้อเท่ากันอย่างที่เราใช้อยู่ในเวลานี้และค่อยเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ รถจักรยานสมัยนั้นเรียกตามภาษาฝรั่งว่า ไบซิเกล เพิ่งมาเปลี่ยนเป็นรถจักรยานเมื่อราว ๕๐ ปีเศษมานี้เอง พร้อมๆ กับที่เปลี่ยนคำว่า สเตชันเป็น สถานี และ วอเทอร์เวค เป็น น้ำประปา ในสมัยที่ว่านี้ รถจักรยานปั่นพวยอย่างรวดเร็ว เจ้านายฝ่ายในทรงหัดจักรยาน บรรดาลูกขุนนางและพ่อค้าคหบดีต่างมีรถจักรยานใช้กัน ถึงกับมีการตั้งสโมสรจักรยานขึ้นในวังพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงอดิศรอุดมเดช ในเวลานั้นเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของกระทรวงเศรษฐการ"

พ่อค้าที่นำจักรยานมาขายเป็นคนแรกคือนายเลิศ เศรษฐบุตร ต่อมาท่านรับราชการ ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาภักตินรเศรษฐ์ แต่การสั่งมาขายนี้ ขายได้ไม่นานก็เกิดการขาดทุน จึงต้องเลิกกิจการกันไป

ต่อมาการใช้รถจักรยานก็แพร่หลายไปต่างจังหวัด เนื่องจากมีราคาไม่แพง และจักรยานมีการใช้เรื่อยมาแม้ในช่วงสงครามโลกก็ยังเป็นพาหนะของทหารญี่ปุ่นในเมืองไทย มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับการใช้รถจักรยานในช่วงสงครามโลกว่า ในช่วงสงครามโลกเกิดภาวะข้าวยากหมากแพงมากไม่เว้นแม้แต่ยางจักรยาน ที่ใช้ในช่วงนั้นถึงกับใช้จนไม่มีดอกยางเหลืออยู่เลย ทำให้ยางรถจักรยานนั้นๆ ไม่สามารถเกาะถนนได้ จนครั้งหนึ่งถึงกับมีการนำเอายางตัน (ยางรถจักรยานที่ไม่ต้องใช้ลมอยู่ภายใน) มาทำเป็นล้อรถจักรยาน แต่ก็ใช้การไม่ได้ดีเพราะยางตันนั้นหนักยากแก่การขับขี่)

สายที่ ๑ ถนนเจริญกรุงทั้งตอนใน กำแพงพระนครและนอกกำแพงพระนคร ดังปรากฏสาเหตุการสร้างในหนังสือตำนานสถานที่และวัสดุต่างๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้าง ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ ความว่า

"เดิมกงสุลต่างประเทศเข้าซื้อกันทำเรื่องราวถวายว่า ชาวยุโรปเคยขี่ม้าเที่ยวตากอากาศได้ความสบาย ไม่มีเจ็บ เข้ามาอยู่กรุงเทพฯ พระมหานคร ไม่มีถนนหนทางที่จะขี่ม้าพากันเจ็บไข้เนื่องๆ เมื่อทรงได้ทราบหนังสือแล้วทรงพระราชดำริเห็นว่าพวกยุโรปเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ มากขึ้นทุกๆ ปี ด้วยประเทศบ้านเมืองเขามีถนนหนทางที่ราบเรียบ สะอาดไปทุกบ้านทุกเมือง บ้าน

จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระพรหมบริรักษ์เป็นแม่กอง จ้างจีนทำถนนสายนี้จากป้อมสลัวยจรใจวัง (ป้อมกำแพงพระบรมมหาราชวังด้านตะวันออก) ไปถึงตลาดเสาชิงช้าแล้วตรงไปออกประตูวัดสระเกศ (ประตูผีหรือประตูสำราญราษฎร์) ถนนสายนี้เดิมชื่อถนนเสาชิงช้าเพราะผ่านเสาชิงช้า ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อใหม่ว่า ถนนบำรุงเมือง ส่วนถนนเฟื่องนครทรงโปรดฯ ให้แก่ถนนเก่าบ้างแล้วตัดใหม่บ้างจากกำแพงเมืองด้านทักษิณ (อยู่ระหว่างโรงพยาบาลนตร์เอ็มไทร์กับตลาดปากคลองตลาดใน) ผ่านริมวังกรมหลวงเทเวศร์วัชรินทร์ บ้านหม้อ จนถึงกำแพงพระนครด้านอุดรข้างวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานชื่อว่า ถนนเฟื่องนคร"

นอกจากนี้ พระราชนิพนธ์ของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เรื่อง “ความทรงจำ” ได้กล่าวถึงเรื่องรถม้าไว้ว่า “ในต้นรัชสมัย ร.๕ ทรงเสด็จประพาสสิงคโปร์และชวา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๓ เป็นครั้งแรกที่พระเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสต่างประเทศ.... พระองค์ได้หารถม้ามาใช้ในกรุงเทพฯ แพร่หลายมาแต่นั้น ชื่อนี้มาจากสิงคโปร์บ้าง บัตเตเวียบ้างแต่ในไม่ช้าก็มีช่างมาตั้งโรงรับสร้างและซ่อมแซมรถขึ้นในกรุงเทพฯ”

แม้ว่าจะมีโรงรับสร้างและซ่อมแซมรถแล้วก็ตาม แต่รถม้าก็ยังมีความแพงอยู่ มากยากที่บุคคลธรรมดาจะสามารถซื้อ มาเป็นเจ้าของได้ แต่ต่อมาก็มีผู้คิดนำเอารถม้าใช้ขับ รับจ้างบรรทุกสิ่งของเช่น นายเลิศ เศรษฐบุตร (พระยาภักดี นครเศรษฐ์)

เมื่อมีการใช้รถม้ารับจ้างกันมากขึ้น คนขับรถม้าต่างคนต่างขับวิ่งกันตามใจชอบ ไร้ระเบียบ ใครนึกจะจอดหรือขับอย่างไรก็ได้ ในเวลานี้เอง ร.๕ ทรงให้ตรากฎหมายโบลิค

ขอขอบคุณ

- เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติช่วยเอื้อเฟื้อภาพ
- เจ้าหน้าที่กรมโยธาธิการกระทรวงมหาดไทย ช่วยชี้แนะข้อมูล

๕๓ ขึ้น ในปี จ.ศ. ๑๒๓๓ มีข้อความบังคับทั้งรถ เกรียน และ ห่อ ที่วิ่งอยู่ตามถนนในและนอกกำแพงเมืองพระนคร นอกจากนี้ยังทรงตราพระราชบัญญัติรถจ้างรัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๔ ได้กำหนดเกี่ยวกับประเภทของรถจ้าง ความเร็วในการขับขี่ การกระทำ ความผิดไว้ ๓ ประเภท คือ

๑. **รถจ้างชั้นหนึ่ง** คือรถที่ล้นฐานอย่างที่เราเรียกว่า รถกู๊ป (รถวิกตอเรียเบตัน) เทียมม้าคู่แลบรรทุกคนโดยสารไม่เกินสี่คน

๒. **รถจ้างชั้นสอง** คือรถชนิดเดียวกับรถชั้นหนึ่งเทียมม้าเดี่ยวแลบรรทุกคนโดยสารได้ไม่เกิน ๓ คน

๓. **รถจ้างชั้นสาม** คือรถที่มีเก๋งอย่างที่เราเรียกว่ารถเก๋งเทียมม้าเดี่ยวแลบรรทุกคนโดยสารได้ไม่เกิน ๔ คน

๔. **รถจ้างชั้นสี่** คือรถชนิดเดียวกับรถชั้นคู่เทียมม้าคู่ใช้บรรทุกคนของต่างๆ อย่างเดียวและไม่ใช้สำหรับคนโดยสาร

กำหนดโทษคนขับรถรับจ้างมีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นเงินไม่เกิน ๒๐ บาท เมื่อกระทำความผิด เช่น ไม่ยอมขับพาผู้ที่จะขึ้นไปยังที่ใดในกรุงเทพฯ ตามที่ผู้ขึ้นจะไปที่ดี หรือเมื่อขอให้ขับด้วยความเร็วต่ำอย่างช้าโหมงละ ๑๐๐ เส้น แล้วไม่ยอมทำตามโดยไม่เหตุแก้ตัวอันควรอย่างใดก็ดี

ทั้งรถลาก รถม้ารับจ้าง ได้ใช้กันมาจนถึงสมัย ร.๖ จึงได้สูญหายไปจากกรุงเทพ

ส่วนรถจักรยานยังมีการใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้แต่ลดความสำคัญลง ด้วยสาเหตุเนื่องจากได้เริ่มมีการนำรถยนต์จักรยานยนต์ รถราง (สมัยนั้นเรียกว่า แตรมเวย์) ตลอดจนถึงรถไฟ ได้เข้ามาแทนที่เนื่องจากมีความสะดวก จึงถือได้ว่าช่วงเวลาต่อจากนี้ก็เป็นยุคของเครื่องจักรแทนแรงคนและแรงสัตว์ ซึ่งเป็นช่วงที่สิ้นสุดยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นด้วย

เมื่อกาลเวลาล่วงเลยไปเทคโนโลยีเพื่อการเดินทางใหม่ๆ เข้ามาแทนที่สิ่งเก่าๆ แต่อย่างไรก็ตาม เราก็ควรรู้เท่าทันเทคโนโลยี และใช้อย่างพอดี ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป เพื่อว่าพวกเราจะสามารถดำรงชีวิตให้มีความสุขตามอัตภาพต่อไป

Transportation in Early Rattanakosin

Canals and rivers were the main transportation mode for the Thai people in early Rattanakosin period. The slow shift to land transportation started with the construction of the roads and such vehicles like rickshaws, carriages and bicycles.

อานนท์ ตรังศรีชาติ

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่นชอบและศึกษาวัฒนธรรมประเพณีจีน เคยเขียนบทความเกี่ยวกับสุภาชิตจินลงใน "ความรู้คือประทีป"

สรุป ปริทรรศน์

เอ็กซอนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ เปิดห้องปฏิบัติการภาษาไทยให้โรงเรียนในท้องถิ่น

นายมาร์ค ชิกเกิล (ที่ ๔ จากซ้าย) รองประธานบริษัท เอ็กซอนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่น ประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและตะวันออกกลาง และนายเลียม มัลลอน (ที่ ๓ จากขวา) ประธานบริษัท เอ็กซอนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่น แอนด์ โพรดักชั่น โคราช อิงค์ ร่วมเป็นเกียรติในพิธีเปิดห้องปฏิบัติการทางภาษาไทย ณ โรงเรียนน้ำพองศึกษา จังหวัดขอนแก่น ตามโครงการพัฒนาห้องปฏิบัติการภาษาไทยที่สมบูรณ์แบบ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา โดยบริษัทเอ็กซอนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ ได้สนับสนุนโครงการเป็นเงินจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

บริษัท เอ็กซอนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ ให้การสนับสนุนการจัดสร้างห้องปฏิบัติการภาษาไทย เพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้และตระหนักถึงคุณค่าของภาษาไทย ที่ผ่านมา บริษัท เอ็กซอนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ ได้สนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนอื่นๆ เช่น จัดตั้งกองทุนการศึกษา “เอ็กซอนโมบิล-น้ำพอง” มอบอุปกรณ์การแพทย์แก่โรงพยาบาลน้ำพอง มอบอุปกรณ์ความปลอดภัยด้านจราจรแก่สถานีตำรวจน้ำพอง ฯลฯ

นิสิตปริญญาโทสาขาเทคโนโลยีปิโตรเคมี จุฬาฯ เยี่ยมชมโรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา

ทีมผู้บริหารโรงกลั่น ถ่ายภาพหมู่ร่วมกับคณาจารย์และนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีปิโตรเคมี วิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณาจารย์และนิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีปิโตรเคมี วิทยาลัยปิโตรเลียมและปิโตรเคมี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน ๖๐ คน ได้เข้าเยี่ยมชมโรงกลั่นน้ำมันเอสโซ่ศรีราชา จ. ชลบุรี

ดร. อติศักดิ์ แจ่มกลกุลชัย กรรมการและผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการกลั่น และนายไพโรจน์ ศศิวงศ์ภักดี ผู้จัดการประชาสัมพันธ์และบริหารสำนักงาน บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ให้การต้อนรับ ในโอกาสนี้ คณาจารย์และนิสิต ยังได้ฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับแนวโน้มพลังงานโลก การปฏิบัติงานของโรงกลั่น ตลอดจนโครงการอนุรักษ์พลังงานและสภาพแวดล้อม จากคุณพงษ์ศักดิ์ ฟองเพ็ชร ผู้จัดการแผนกวิศวกรรมกระบวนการกลั่น ต่อจากนั้น ก็เยี่ยมชมสถานที่และการปฏิบัติงานของโรงกลั่น

เอสโซ่สนับสนุนการจัดนิทรรศการแสดงผลงานฝีมือของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบางไทร

ฯพณฯ องคมนตรี นายธำนิษฐา กรัยวิเชียร ในฐานะรองประธานมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพบางไทร ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตัดริบบิ้นในพิธีเปิดงานแสดงนิทรรศการผลงานฝีมือชิ้นเอกของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพฯ เมื่อเร็วๆ นี้ ที่ห้อง Life Style ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน กรุงเทพฯ โดยมี นางชฎาทิพ จูตระกูล (แถวหลัง ซ้าย) ผู้บริหารสูงสุด บริษัท สยามพารากอน ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด นายอิศรา สุนทรวิภาต (แถวหลัง ที่ ๒ จากซ้าย) ที่ปรึกษาประชาสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และนางนัยนา เศรษฐบุตร (แถวหลัง ที่ ๒ จากขวา) กรรมการบริหารและรองผู้อำนวยการ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ร่วมในพิธี

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพฯ เป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่มุ่งสืบสานงานฝีมือจากภูมิปัญญาไทย สร้างรายได้และยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ยากจน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีทั้งในและต่างประเทศว่าเป็นแหล่งรวบรวมและจำหน่ายงานศิลปหัตถกรรมที่สวยงามทรงคุณค่า เป็นศูนย์ฝึกอบรมให้แก่ชาวบ้านที่สนใจสร้างงานเพื่อเป็นรายได้เลี้ยงชีพ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งของไทย

บริษัท เอสโซ่ฯ เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรและมีแรงงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตในชนบท ตลอดจนการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย จึงได้สนับสนุนกิจการของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพฯ มาโดยตลอด ในปี ๒๕๔๘ และ ๒๕๔๙ บริษัทได้สนับสนุนการบูรณะภายนอกของ “ศาลาพระมิ่งขวัญ” ที่เป็นอาคารรับรองหลัก ในปี ๒๕๕๐ บริษัท เอสโซ่ฯ ได้สนับสนุนเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อการจัดนิทรรศการแสดงผลงานฝีมือชิ้น ๒ ครั้ง ครั้งแรกในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๐ และครั้งที่สองในเดือนเมษายน ๒๕๕๑ ณ ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน และในปีนี้ ยังได้มอบเงินอีก ๕๐๐,๐๐๐ บาทเพื่อสร้างสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพฯ ทางสถานีโทรทัศน์

ประสิทธิภาพทีมงานและเทคโนโลยี เพื่อความเป็นเลิศด้านพลังงาน

โลกเติบโตไม่หยุดยั้ง ด้วยจำนวนประชากรและเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ความต้องการด้านพลังงานเพิ่มมากขึ้นทุกหนแห่ง ในฐานะเป็นหนึ่งในเครือเอ็กซอนโมบิล ซึ่งเป็นผู้นำในอุตสาหกรรม ด้วยความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการพัฒนาปิโตรเลียม บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) พร้อมทั้งจะสร้างสรรค์พลังงานคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นของประเทศไทย

ด้วยศักยภาพของการเป็นธุรกิจปิโตรเลียมและปิโตรเคมีแบบครบวงจร ตั้งแต่ โรงกลั่นน้ำมัน ระดับมาตรฐานโลก เครือข่ายการจัดส่งผลิตภัณฑ์ทั่วประเทศ สถานีบริการน้ำมันทันสมัย ทีมงานที่เปี่ยมด้วยความรู้ความสามารถ และเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า เหล่านี้คือพลังที่ช่วยให้เราสามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์น้ำมันสู่ผู้บริโภคทั่วประเทศอย่างทั่วถึง ทุกวัน

ยิ่งกว่านั้น กลุ่มบริษัทเอ็กซอนโมบิลทั่วโลกยังผสมผสานวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมในการพัฒนาพลังงานที่ดี สะอาด และปลอดภัย ด้วยทีมนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร รวมทั้งนักวิจัยระดับปริญญาเอกจำนวนมากที่มีอยู่ทั่วโลก เราไม่เคยหยุดคิดค้นเพื่อเปิดมิติใหม่ของโลกพลังงาน

ด้วยศักยภาพของทีมงานและเทคโนโลยี บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และกลุ่มบริษัทเอ็กซอนโมบิล จะร่วมกันสร้างสรรค์พลังงานคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านพลังงานของโลก

www.esso.co.th

Mobil

เครื่องหมายการค้าของเอ็กซอนโมบิล

ExxonMobil

มุ่งมั่น สร้างสรรค์พลังงานโลก™

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ๓๑๙๕/๑๗-๒๙ ถนนพระราม ๔ ตู๊ ป.ณ. ๑๔๙ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๐๐๐
ความรู้คือประทับใจ เป็นวารสารราย ๓ เดือน จัดพิมพ์และเผยแพร่เป็นกิตติคุณโดยการฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๒
ความเห็นหรือข้อเสนอนะใดๆ ที่ปรากฏในวารสารนี้ ย่อมเป็นของผู้ประพันธ์เอง บริษัท เอสโซ่ฯ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยเสมอไป
ออกแบบ บริษัท เวิร์ค อีฟ ครีเอทีฟ กรุ๊ป จำกัด โทร. ๐-๒๙๔๘-๓๕๐๐-๑ พิมพ์ที่ บริษัท เพอร์เฟกต์ พรินท์ แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง จำกัด โทร. ๐-๒๔๓๓-๘๘๒๒